

Двуязычный ежемесячник Общины русских-липован Румынии, основанный в 1990 г. № 12 (171)/2006

**Periodic bilingv lunar al Comunității Rușilor Lipoveni din România. fondat în 1990.
Nr. 12 (171)/2006. ISSN/1221-6550**

Дорогие-соотечественники!

Сердечно поздравляю вас с наступающим Новым 2007 годом и с праздником Рождества Христова! Искренне желаю вам крепкого здоровья, семейного благополучия, больших успехов в труде.

Мы высоко ценим сложившиеся между Посольством и Общиной русских-липован добрые отношения. Убеждён, что есть всё необходимое для их возможного углубления и развития в Новом году.

Счастья вам и душевного тепла, дорогие друзья!

ПОСОЛ РОССИИ В РУМЫНИИ
Александр Анатольевич ЧУРИЛИН

Дорогие читатели публикации ЗОРИ!

С наступлением зимних праздников, с Рождеством Христовым и Новым 2007 годом, желаю Вам и Вашим семьям счастья, радости, душевного мира и семейного спокойствия!

Всего Вам наилучшего, успехов, удач и радости!

С Новым Годом!

Председатель и депутат ОРЛР,
Мирон Дамьянович ИГНАТ

Дорогие соотечественники! Общине русских-липован Румынии

Позвольте от всей души поздравить Вас с Новолетием и светлым христианским праздником Рождества Создателя.

Желаем Вам всем здоровья, счастья. Пусть Новый год принесёт Вам радость и благополучие.

Уверены, что плодотворное сотрудничество Общины русских-липован и средней школы при Посольстве РФ в Румынии в деле сохранения родного языка и традиций наших предков будет продолжено.

Т.В. Горбачёва,
директор средней школы
при Посольстве России в Румынии

Дорогие наши читатели, наши друзья!

Приближается праздник Святой - Рождество Христово - и миг, когда все мы прощаемся с уходящим в прошлое годом и с надеждой встречаем наступление Нового года.

Мы, коллектив, выпускающий эту газету „Зори”, горячо поздравляем вас со Святым Рождеством Христовым, а затем и с приходом Нового года. Мы желаем вам всяческих благ и здоровья, исполнения добрых желаний и планов, мира, согласия с ближними и превеликой любви друг к другу, как завещано нам от Бога.

Пусть на праздниках в каждой семье воцарится веселье! Пусть богатым и щедрым будет ваше застолье! Пусть в каждом доме льются душевные песни, плещет радость и на лицах сияют улыбки!

Пусть новый – 2007 - год принесёт вам удачи и счастья, пусть ваши дети радуют вас здоровьем, ростом, успехами и как можно меньше приносят вам огорчений.

Праздник Святой наступает! Радуйтесь, добрые люди! Будьте семьёю дружной, будьте как братья и сёстры!

Редакция

EUROVISION-JUNIOR-2006

Câștigătoarele din acest an ale concursului internațional **Eurovision Junior 2006**, găzduit de Sala Polivalentă din București pe 2 decembrie a.c., sunt surorile gemene **Nastea și Mașa Tolmaciovî** de 9 ani din Kursk (Rusia). Cu evoluția celor două fete, care au interpretat piesa „Vesennii jaz”, s-a încheiat concursul pentru copii, Rusia devenind pentru prima oară câștigătoarea Eurovisionului Junior.

Cele 15 țări europene concurente au fost reprezentate de copii cu vârste cuprinse între 8 și 15 ani. Trupa alcătuită din 4 tineri cu vârste între 12 și 14 ani din România, **New Star Music**, s-a clasat pe locul VI cu melodia „Povestea mea”, interpretată fiind costumați în personaje de poveste: Omul Păianjen, Peter Pan, Harry Potter și Făt Frumos.

La Eurovision Junior piesele muzicale trebuie să fie originale, textul și muzica să fie la primă audiere și în limba națională a concurenților (sau în limbile oficiale ale țărilor gazde pentru concurs).

ORASE ÎNFRĂTITE

Orașele **Sulina**, județul Tulcea, și **Gura Humorului**, județul Suceava, au semnat la sfârșitul lunii noiembrie 2006 un protocol de înfrățire privind colaborarea în domeniul turismului, în vederea largirii ofertei turistice a celor două regiuni din țară cu cel mai mare potențial de dezvoltare turistică. Se va urmări și realizarea de pachete turistice comune.

Un prilej bun și pentru comunitățile rușilor lipoveni din cele două orașe să se implice prin primăriile lor în proiecte în domeniul turismului.

CONFERINȚA TINERETULUI STAROVER

În Iași va avea loc între 16-17 decembrie 2006 **Conferința tineretului starover** cu participare internațională, acțiune organizată de CRLR, CRLR-Filia Iași, Ministerul Culturii și Cultelor și Direcția județeană pentru cultură, culte și patrimoniul cultural național Iași.

Acțiunea va fi reflectată în numărul viitor al publicației noastre. Organizatorii intenționează să editeze o broșură cu referatele ce vor fi prezentate la conferință.

RUȘII STAROVERI DIN LETONIA

Printr-un site-ului www.Dnevnik.lv, la finele anului 2006, Comunitatea Staroverilor din Letonia și Comunitatea Staroverilor „Ivan Zavoloko”, împreună cu alte trei organizații, reprezintă diaspora rusă din această țară baltică, intrând în componența Comitetului Consultativ al Minorităților Naționale, din care fac parte 20 de organizații aprobate de Cabinetul Miniștrilor din Letonia.

CONSILIUL-DIRECTOR-AL-CRLR

Pe 9 decembrie a.c., la Brăila a avut loc ședința Consiliului Director al Comunității, în cadrul căreia au fost dezbătute mai multe puncte: Anul 2007 - Anul limbii ruse, Investiții - dotări pe 2007, reglementarea evidenței membrilor CRLR și a cotizațiilor încasate, editare de carte cu sprijinul financiar al CRLR, informarea președintelui Comunității privind Congresul mondial al conașionalilor (desfășurat la Sankt Petersburg în octombrie a.c. - în urma căruia deputatul și președintele CRLR Miron Ignat a fost ales în **Biroul Mondial de Coordonare a Diasporei Ruse**), situația sediilor comunităților locale ale CRLR și achiziționarea unor sedii noi pentru Slava Rusă, Carcaliu și Constanța s.a.

La ședință au participat 8 din cei 11 consilieri, trei absentând motivat.

FESTIVALUL DE FILM DOCUMENTAR ȘI ANTROPOLOGIC

În perioada 9-10 decembrie 2006, Brăila a găzduit Festivalul interetnic de film documentar și antropologic.

La sediul CRLR au avut loc dezbateri cu privire la filmul documentar despre minoritățile etnice din România, proiecții de filme de la mai multe etnii înscrise la festival, vernisată o expoziție fotografică pe probleme etnice și drepturi ale omului.

Festivalul a cuprins două secțiuni: filme despre minoritățile naționale din România și filme despre țările de origine ale minorităților participante la festival.

Scopul ce și l-a propus principalul organizator - CRLR - este promovarea filmului de calitate ca mijloc de cunoaștere culturală și antropologică și ca metodă de cercetare.

Revenim cu amănunte în numărul viitor al „Zorilor”.

A consemnat
Svetlana MOLDOVAN

La mulți ani!

Tatiana Voronțova colaborează cu redacția „Zorile” încă din anul 2002, când a publicat articole pe diverse teme. Din 2005 răspunde de stilizarea și corectarea variantei în limba rusă a „Zorilor”. Membrii redacției îi urează sănătate la cei 80 de ani, pe care îi va serba pe 19 ianuarie, putere de muncă și soluționarea grabnică a tuturor problemelor ivite la sfârșitul anului scurs!

Publicăm mai jos biografia colaboratorului nostru aniversar.

Sub semnul unei aniversări

Pe 19 ianuarie 2007, împlinește 80 de ani **Tatiana Voronțova-Bolocan**, excelent filolog, traducător și lexicograf, cunoscută, din păcate, mai puțin decât ar merita, socotind după numărul și importanța lucrărilor pe care le-a semnat singură sau în calitate de colaborator. Folosim acest prilej pentru a face cunoscute câteva dintre cele mai importante momente din viața și activitatea Domniei Sale.

Tatiana Voronțova s-a născut în Rusia într-o familie de muncitori cu mulți copii, într-un orașel minier din Urali. Aici și-a făcut școala primară și clasele gimnaziale. A trăit vremurile de napăstă din Rusia acelor ani - război, foamete organizată, deportări și colectivizare forțată, vremuri pe care nu le-a uitat și despre care vorbește și acum cu multă melancolie și cu un neasemuit har.

A urmat Facultatea de Filologie din Ekaterinburg (Rusia). După terminarea studiilor universitare a lucrat în presă tocmai în Extremul Orient, în orașul Komsomolsk pe Amur. Revine în Ekaterinburg ca redactor responsabil cu probleme legate de obiceiuri și cultură.

În anul 1954 vine în România, prin

căsătorie cu colegul de facultate **Gheorghe Bolocan**, renumitul lingvist și profesor universitar de mai târziu, alături de care va trăi și va lucra până în anul 2000. La început o găsim la Redacția Publicațiilor pentru Străinătate, unde este redactor și stilizator la revista de informații *Народная Румыния*, apoi traducător.

Din anul 1961 devine redactor responsabil al Secției de limba rusă la revista *Literatura română*, unde a lucrat aproape 20 de ani. Concomitent traduce din literatura română în limba rusă, fiind preocupată în permanență de a face cunoscută această literatură publicului din Rusia și nu numai. Cu timpul, Tatiana Voronțova se dedică total traducerilor, ajungând să fie unul dintre cei mai autorizați traducători de beletristică românească în limba rusă, colaborând peste 35 de ani cu cele mai prestigioase edituri din România și publicând un număr impresionant de lucrări, pornind de la culegerile de povești și povestiri, inclusiv povestiri științifico-fantastice, continuând cu traduceri de poezie (peste 150 de poezii și poeme). O mare parte din creația lirică a lui George Bacovia, Dan Botta, Șt. Aug. Doinaș, Eugen Jebeleanu, Al. Philippide, Adrian Păunescu, Anatol Baconsky, Marin Sorescu, Mircea Dinescu, Ana Blandiana, Nina Cassian, tradusă în limba rusă, poartă semnătura Tatiane Voronțova. A tradus mult din creația lui Mihai Eminescu, I.L. Caragiale, Ioan Slavici, Mihail Sadoveanu, Alexandru Odobescu, Barbu Ștefănescu-Delavrancea, Petre Ispirescu,

Tudor Arghezi, Eugen Barbu, Augustin Buzura, Cezar Petrescu, Teodor Mazilu, Corneliu Leu, Lucia Demetrius, Mircea Sântimbreanu, Octav Pancu-Iași, Alexandru Mitru ș.a.

La acest impresionant palmares mai trebuie adăugate și traduceri de opt piese de teatru și zece albume de artă apreciate elogios în cronicile de specialitate.

Din anul 1976 este membru al Uniunii Scriitorilor din România, Secția Traduceri.

Un alt domeniu în care Tatiana Voronțova s-a afirmat cu strălucire este cel al lexicografiei bilingve și al alcătuirii de manuale pentru învățarea limbii ruse, fiind coautor al celor mai importante dicționare româno-ruse, ruso-române și frazeologice care s-au scris în România, coordonate de profesorul Gheorghe Bolocan. Amintim doar pe cele mai recente: *Dicționarul român-rus* (1980), *Dicționarul rus-român* (1985), fiecare însumând aprox. 60.000 de termeni, și excelentul *Dicționar frazeologic român-rus* (1999). Sunt lucrări apreciate și folosite în egală măsură de către studenți, profesori, cercetători, traducători din cele mai diverse domenii, fapt care explică și interesul unor edituri din Republica Moldova pentru reeditarea lor (*Dicționarul român-rus* a apărut la Chișinău în 2001, *Dicționarul rus-român*, în 2002, iar *Dicționarul frazeologic român-rus* se află sub tipar tot la o editură din Chișinău).

Am avut privilegiul de a-mi petrece ani buni din viața profesională în preajma Tatiane Voronțova și a lui Gheorghe Bolocan, m-am bucurat de prietenia și de generozitatea lor. Întreaga colaborare cu acești inegalabili cercetători a fost pentru mine cea mai folositoare școală de inițiere în știință și în etica ei. Îi asigur și pe această cale de întreaga mea prețuire și respectuoase omagii, iar sărbătoritei, **Tatiana Voronțova-Bolocan**, îi doresc mulți ani înainte, buni și rodnici, sănătate și liniște!

Elena ȘODOLESCU-SILVESTRU,
București

Situația unităților școlare unde se studiază limba rusă maternă, întocmită de Pașa Policov

Nr. crt.	Unitatea de învăț.	Jud.	Grăd.	Cls. I	Cls. II	Cls. III	Cls. IV	Cls. V	Cls. VI	Cls. VII	Cls. VIII	Cls. IX	Cls. X	Cls. XI	Cls. XII	Total elevi	Nr. cadre didactice	Total județ	
1	Șc. Ghindărești	CT		32	23	23	36	35	29	30	22	0	0	-	-	230	4	246	
2	Șc. Nr. 12 Constanța	CT		1	0	1	2	1	2	2	0	0	3	1	3	16	1		
3	Șc. Nr. 1 Tulcea	TL		0	6	3	3	0	4	4	0	0	0	-	-	20	1		
4	Șc. Nr. 14 Tulcea	TL		0	0	3	2	1	4	1	1	0	0	-	-	12			
5	Grupul Șc. Tulcea	TL		0	0	0	0	0	0	0	0	20	0	-	-	20			
6	Lic. "Gr. Moisiu" TL	TL		0	0	0	0	0	0	0	0	8	10	-	-	18	1		
7	Lic. Pedagogic TL	TL		0	0	0	0	0	0	0	0	5	1	1	-	7	1		
8	Lic. "J. Bart" Sulina	TL		0	0	0	0	4	11	15	7	1	4	12	2	56	1		
9	Grupul Șc. Babadag	TL		0	0	0	1	0	1	0	0	0	4	11	3	20	1		
10	Șc. Carcaliu	TL		9	11	13	14	8	13	11	11	0	-	-	-	90	2		
11	Șc. Jurilovca	TL		15	12	8	18	9	19	12	18	0	-	-	-	121	2		
12	Grădinița Jurilovca	TL	28	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-	-	28	1		868
13	Șc. Sarichioi	TL		14	29	28	28	30	33	15	33	0	-	-	-	210	6		
14	Șc. Slava-Cercheză	TL		0	14	11	11	10	10	16	11	0	-	-	-	83	1		
15	Grăd. Slava-Cercheză	TL	24	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-	-	24	1		
16	Șc. Slava Rusă	TL		11	6	10	13	6	7	9	12	0	-	-	-	74	1		
17	Șc. Mila 23	TL		0	0	0	0	3	6	6	6	0	-	-	-	21	1		
18	Șc. C.A. Rosetti	TL		0	0	0	0	3	6	3	5	0	-	-	-	17	1		
19	Șc. Periprava	TL		3	2	2	3	0	0	0	0	0	-	-	-	10	1		
20	Grăd. Periprava	TL	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-	-	10			
21	Grupul Șc. Mahmudia	TL		6	1	2	0	1	4	2	6	2	3	-	-	27	1		
22	Șc. Nr. 21 Brăila	BR		15	20	15	18	21	22	21	14	0	-	-	-	146	4	146	
23	Șc. "B. Vodă" Rădăuți	SV		1	4	1	2	1	1	4	6	2	1	3	3	29	1		
24	Șc. Baineț-Mușenița	SV		0	3	1	1	6	2	1	5	0	-	-	-	19	1		
25	Șc. Climăuți-Mușenița	SV		5	5	2	2	0	0	0	0	0	-	-	-	14			
26	Șc. Manolca-Forăști	SV		7	8	5	9	6	8	8	17	0	-	-	-	68	2		
27	Col. Teh. Suceava	SV		0	1	3	1	1	0	0	3	0	-	-	-	9	1		
28	Gr. Șc. Fălticeni	SV		1	1	0	2	1	3	3	1	5	3	13	1	34	3		
29	Șc. Mitocu-Dragomir	SV		2	10	5	6	4	6	5	3	0	-	-	-	41	1		
30	Șc. Brătești	IS		15	17	20	17	8	13	14	14	0	-	-	-	118	1	195	
31	Șc. Focuri	IS		8	10	11	9	7	7	8	6	0	-	-	-	66	1		
32	Sem. Teol. Ort. Iași	IS		0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-	11	11	1		
33	Grup. Șc. Const. Roman	NT		0	0	2	0	2	1	4	2	3	0	2	2	20	1		20
Total				62	145	183	169	198	168	212	204	203	46	31	43	25	1689	45	

Презентация КНИГИ

В сотрудничестве с ОРЛР, русская средняя школа при посольстве Российской Федерации в Румынии организовала 8-го декабря с.г. у себя презентацию книги *Сказания о культуре и традициях русских-липован*, профессора Бухарестского университета «*Спиру Харет*», **Феодора Кирилэ**.

На презентации присутствовали: со стороны русской школы директор **Т.В. Горбачёва**, учителя **П.М. Симиновский**, **А.Д. Щербина** и другие, а также ученики разных уровней, а со стороны ОРЛР председатель Общины **М.Д. Игнат**, исполнительный

директор **Ирина Фрол** и эксперт Министерства Образования **Паша Поликов**. Среди почётных гостей были начальник консульского отдела Посольства России **Анатолий В. Лебедев**, поэт и журналист (представитель «Московских Новостей») **Вячеслав Самошкин** и специально приехавшие для поздравления своего односельчанина, профессора Кирилэ, члены ансамбля «*Верба*» из Каркалиу (Камень), уезда Тульча.

Атмосфера зала была особенной, словно сошла со страниц книги Феодора Ивановича. Тут были экспонированы очень старые каменные вещи, церковные книги, напечатанные около 350 лет назад, церковная одежда, бытовые предметы. Всё создавало как бы оригинальный этнографический музей русских-липован. А в конце выступил на сцене ансамбль «*Верба*», в своих специфичных, разноцветных костюмах. Он сумел согреть души участников, вызвать тёплые улыбки и бурные аплодисменты. В репертуаре, включающем старинные песни, речь шла о поведении в обществе, о девишниках и свадьбах, а также о печальных временах войн. Огромную роль в представлении фольклора русских-липован сыграла **Ирина Фрол**. Она толковала содержание каждой песни, в том числе, пользуясь выставленными старинными предметами.

Книгу профессора Кирилэ очень хорошо оценили. Было высказано много поздравлений в адрес профессора учителем **П. Симиновским**, журналистом **В. Самошкиным**, мэром Камня **Панаентом Михай**, **Пашей Поликовой**, **Т. Горбачёвой**, а также и учениками русской школы.

Дальше Феодор Кирилэ с гордостью продолжал описание родного села и занятия жителей, с удовольствием вспоминая о прекрасных местах, окружающих село, об умении каменьецев хранить свои обычаи и традиции и напомнил о настоящем времени, когда продолжение этих традиций находится под угрозой.

Lansare-de-carte

Pe data de 8 decembrie a.c., la Școala Rusă de pe lângă Ambasada Federației Ruse în România, a avut loc lansarea cărții «*Cultura și tradițiile rușilor lipoveni. Evocări*», scrisă de **Feodor Chirilă**, profesor la Universitatea «*Spiru Haret*» din București.

La eveniment a participat și ansamblul folcloric «*Verba*» din Carcaliu, județul Tulcea, localitatea natală a autorului.

Citiți amănunte despre eveniment, în limba rusă, pe această pagină de ziar.

Ученики русской школы также говорили о книге. По их словам, им особенно понравился раздел, посвящённый детским играм, а также они были поражены, как много интересного могли узнать, прочитав книгу.

Поэт и журналист **В. Самошкин** отметил тёплую форму книги и педагогические достоинства Феодора Ивановича. По его мнению, книга может стать полезной и интересной не только в Румынии, а также и в России.

Затем праздник продолжался в столовой, в той же атмосфере. Участников мероприятия ожидал богатый стол, с разными блюдами, характерными для кухни русских-липован. Это были приготовленные каменьяцами блины с сыром, вареники, пироги с сыром и с тыквой.

Попутно было отмечено ещё одно событие. Депутат парламента **М. Игнат** и директор русской школы **Т. Горбачёва** подписали план сотрудничества на следующий год.

Клаудия АМЕЛИАН

ВСТРЕЧА-С-СООТЕЧЕСТВЕННИКАМИ

В Генеральном консульстве Российской Федерации в Констанце состоялась 30 ноября с.г. встреча Генерального консула России **В.Н. Дёмина** с российскими соотечественниками. На встрече присутствовали активисты местной организации ОРЛР, представители молодёжи и ветеранов, сотрудники Генерального консульства.

В.Н. Дёмин рассказал собравшимся о наиболее актуальных моментах жизни современной России, её достижениях и проблемах, обратил внимание на меры, предпринимаемые российским руководством по оказанию содействия соотечественникам, проживающим за рубежом, в сохранении национальной идентичности, культурных традиций, самобытности, развитии русского языка. В частности, было обращено внимание на следующее.

За последние годы Россия радикально изменилась. Ныне она развивается как поистине суверенное государство на базе добровольно избранных ею самой демократических ценностей и свобод, по пути укрепления гражданских институтов общества, развития органов самоуправления.

Динамично растёт экономика. Повышается эффективность рыночных отношений, они приобретают всё более современные, цивилизованные формы. Расширяются инвестиции в производственную сферу. Среднегодовой темп роста валового внутреннего продукта (ВВП) в этом году ожидается не ниже 6,8-6,9%. Удалось значительно снизить инфляцию. Рост реальных доходов населения составит не менее 11%. Укрепляются социальные гарантии применительно к различным слоям населения. Реализуются крупные национальные проекты, призванные радикальным образом улучшить ситуацию в сферах образования, здравоохранения, жилищного строительства, преобразовании села, укре-

плении семьи, поддержке материнства и детства.

Отмечалось, что в условиях экономического подъёма в России заметно ощущается нехватка трудовых ресурсов. Нужны рабочие руки для развития многих перспективных территорий. В этих целях российским руководством принимаются меры по упорядочению миграционных процессов, стимулированию добровольного переселения в Россию соотечественников, оказавших в различные исторические периоды волею судеб за её пределами.

Касаясь внешней политики Российской Федерации, **В.Н. Дёмин** подчеркнул, что ныне Россия играет всё более заметную роль в международных делах. Её внешняя политика исходит из реальных целей, основывается на прагматизме и интересах российских граждан. Главная цель этой политики – обеспечение благоприятных внешних условий для развития страны, роста благосостояния народа, его безопасности.

В числе основных приоритетов российской внешней политики – сотрудничество с Европейским союзом. Румыния является давним партнёром России в торгово-экономических делах, и её предстоящее вступление в ЕС, как ожидается, создаст дополнительные предпосылки для усиления такого взаимодействия.

Значительное место в выступлении **В.Н. Дёмина** было уделено теме взаимоотношений России с её соотечественниками. Он подчеркнул, что в системе ценностей России этому направлению ныне отводится важная роль. В октябре с.г. принята **Правительственная программа по работе с соотечественниками за рубежом**, рассчитанная на 3 года. В её основе – юридическая защита прав соотечественников, организация отдыха детей, лечение ветеранов, поставка учебной и методической литературы в учебные заведения, переподготовка

педагогов и др.

В данном контексте большое место было уделено вопросу реализации Программы по добровольному переселению соотечественников в Россию, утверждённой Президентом **В.В. Путиным** в июне 2006 года. Как сообщалось, для этих целей определены **12 крупных регионов** (Красноярский, Приморский, Хабаровский края, Амурская, Иркутская, Калининградская, Калужская, Липецкая, Новосибирская, Тамбовская, Тверская и Тюменская области). Из федерального и региональных бюджетов выделены крупные финансовые средства на покрытие расходов, связанных с осуществлением этих мер.

Особо было отмечено, что речь в данном случае не идёт о какой-то кратковременной кампании по массовому переселению. Важно предоставить соотечественникам право выбора и возможность вернуться на постоянное жительство в Россию. Помочь тем, кто хотел бы это сделать. Создать им необходимые условия для комфортной жизни, профессиональной и социальной адаптации.

Другой весьма значимой темой встречи было укрепление позиций русского языка. В России принята специальная федеральная программа по этому вопросу, которая предусматривает увеличение государственных квот и стипендий для обучения

иностранцев в российских вузах, меры по поддержке зарубежных учебных заведений, обеспечение школ учебной и методической литературой и другое.

Кроме того имеется в виду создание специального печатного органа для соотечественников и соответствующего Интернет-портала. Планируются также меры по поддержке различных газет и журналов, расширению передач российского телевидения в этих целях.

В высказываниях председателя Констанцкого отделения Общины русских-липован Румынии **Н.А. Воробьёва**, других участников встречи указывалось на важность регулярного осуществления таких контактов Генерального консульства с соотечественниками. Признавалась полезность своевременного информирования их об актуальных вопросах жизни России, её внешнеполитических шагах, развитии российско-румынского сотрудничества. Со своей стороны выступавшие выразили готовность к активному взаимодействию с Генеральным консульством в работе по укреплению связей русских людей, проживающих в Румынии, с их исторической родиной, распространению среди соотечественников правдивой информации о России.

Консульство Р.Ф.
в Констанце

„Ceremonialul de nuntă la rușii lipoveni din România”

Pe 25 noiembrie 2006, la Universitatea de Vest din Timișoara s-a desfășurat susținerea publică a tezei de doctorat ce poartă titlul acestui articol, în prezența unei prestigioase comisii, formată din prof. dr. **Ivan Evseev** – conducătorul științific al acestei teze, prof. dr. **Marin Bucă**, prof. dr. **Feodor Chirilă** și acad. prof. dr. doc. **Victor Vascenco**. Ultimul, din cauza unor probleme de sănătate survenite subit, nu a putut fi de față la această manifestare, exprimându-și regretul profund pentru absența sa și delegându-l pe doamna prof. univ. dr. **Maria Tenchea**, în calitate de dumea decan și totodată de președinte al comisiei, să dea citire referatului domniei sale și să îi exercite dreptul de vot.

Autoarea tezei, **Magdalena Nazarov (Moț)**, este absolventă a secției rusă-română din cadrul Facultății de Litere, Istorie și Teologie a Universității de Vest din Timișoara, promoția 1996. Înscrișă la doctorat în decembrie 1997, ea a promovat cu succes cele trei examene și a susținut cele trei referate, prevăzute în planul individual de pregătire la doctorat. După o prelungire legală a termenului de susținere a tezei, survenită din cauze obiective (concediu de maternitate și un masterat la Universitatea McGill din Canada), doctoranda și-a prezentat teza *Ceremonialul de nuntă la rușii lipoveni din România*, redactată în limba rusă, însumând un număr de 243 de pagini. Teza a fost discutată în ședința de catedră din 27 octombrie 2006, în prezența autoarei, și a fost admisă spre susținerea publică prin votul unanim al membrilor catedrei. Distincția obținută la susținere a fost *Magna Cum Laude*.

Teza este, de fapt, prima încercare monografică de descriere, și mai ales

de analiză a nunții tradiționale la rușii lipoveni. Pentru a avea o viziune cât mai completă și concretă asupra obiceiurilor de nuntă ale acestei etnii, în timpul cercetărilor sale, doctoranda a efectuat numeroase anchete de teren, adunând un bogat material folcloric și etnografic în satele cu populație lipovenească din Bucovina, Moldova și Dobrogea. Pe lângă aceasta, Magdalena Nazarov a avut și un

stagiu de pregătire doctorală de 6 luni la Moscova, unde a avut posibilitatea să studieze bogata bibliografie a acestui rit de trecere la poporul rus și la alte etnii și culturi din sud-estul Europei. Numeroasele comparații ale obiceiurilor nupțiale la diferite popoare, conținute în textul tezei, ca și bogata bibliografie citată de autoare, vădesc o serioasă documentare științifică. Considerăm că latura deosebit de valoroasă a prezentei teze este analiza de tip hermeneutic a sensurilor simbolice pe care le conține fiecare element textual, actanțial sau obiectual, implicat în scenariul nunții tradiționale. Importante și fundamentate din punct de vedere științific sunt și considerațiile autoarei

privitoare la rolul elementului religios în viața spirituală a rușilor lipoveni, precum și observațiile despre specificul nunții tradiționale a rușilor lipoveni din Bucovina în comparație cu obiceiurile de nuntă din unele sate dobrogene, unde se remarcă o prezență mai pregnantă a elementului căzăcesc de tip dionisiac.

După cum remarcă acad. prof. dr. doc. **Victor Vascenco**, lucrarea „este

importantă nu numai prin prezentarea detaliată a ceremonialului de nuntă în diferitele sale faze și ipostaze, ci și printr-un aspect adiacent: în textura lucrării au fost introduse numeroase cântece de nuntă, cu valoare de material auxiliar, care mărește autenticitatea faptelor citate. Ele reflectă varianta vorbită a limbii și se pretează la un studiu aparte cu caracter lingvistic, care să pună în evidență aspectele lexicale, fonetice, morfologice și sintactice ale graiurilor sud-velicoruse ale lipovenilor”.

Studiind toate aspectele ceremonialului de nuntă, autoarea remarcă, ca și alți cercetători, conservatismul tradiției, explicabil prin dorința de a păstra spiritualitatea strămoșilor. Profesorul dr. **Marin Bucă** consideră această teză de

doctorat „nu numai o monografie științifică, elaborată dintr-o perspectivă teoretică modernă, ci și un act de cultură, care ne permite să pătrundem în tainele sufletului slav și să înțelegem mai bine locul slavilor în cultura și civilizația universală, contribuția lor la cunoașterea lumii și la găsirea drumului spre Dumnezeu. Teza de doctorat a doamnei **Magdalena Nazarov (Moț)** ne convinge că toți pașii omului în viață sunt călăuziți de Divinitate, că lumea pământescă și lumea cerească formează un întreg”.

Profesorul univ. dr. **Feodor Chirilă**, remarcând conținutul de certă valoare științifică și faptul că lucrarea se distinge prin stilul sobru, elevat, expunerea logică, coerența a problemelor abordate, structurarea judicioasă, precum și valoarea inestimabilă a ilustrațiilor și a materialului folcloric adunat, a făcut câteva observații interesante legate de istoricul etniei rușilor lipoveni și de conservatismul pe care această etnie îl demonstrează.

În calitate mea de conducător științific, consider că textul în limba rusă a acestei teze de tip monografic, însoțit, eventual, și de o versiune în limba română, în urma publicării lucrării, poate chiar cu sprijinul CRLR, vor constitui un factor important în menținerea frumoaselor obiceiuri și datini ale acestei minorități naționale din România, despre care **Magdalena Nazarov (Moț)** a scris, cu mare dragoste și cu o deosebită aplecare, multe pagini inspirate și docte.

Prof. dr. Ivan EVSEEV,
Universitatea de Vest din Timișoara

Întâlnire

Joi, 30 noiembrie 2006, la sediul Consulatului General al Federației Ruse la Constanța, la invitația consulului general **Victor Deomin**, a avut loc o întâlnire între rușii lipoveni din Constanța și

reprezentanții corpului diplomatic acreditat la Constanța. În cuvântul său, consulul general a expus celor prezenți programul federal pentru cei ce doresc să emigreze în Federația Rusă. Totodată, domnia sa a adresat mulțumiri rușilor lipoveni din România pentru că și-au păstrat sufletele slave și pentru că, prin modul lor de viață, promovează tradițiile și cultura rusă.

Publicăm pe pagina 3 textul în limba rusă despre întâlnirea amintită.

Dana LEBED,
Constanța

„Свадебный-обряд у русских-липован-Румынии”

В субботу 25 ноября 2006 года, в Западном тимшоарском университете, состоялась открытая защита кандидатской работы с вышеуказанным названием, в присутствии впечатляющей комиссии. В её составе были проф. др. **Иван Евсеев** – научный руководитель, проф. др. **Марин Букэ**, проф. др. **Феодор Кирилэ**, академик **Виктор Васченко** и проф. др. **Мария Ценкя**. Присутствующие хорошо оценили диссертацию, защита оказалась успешной и **Магдалене Назаровой (Моц)** присвоили звание доктора филологических наук с наградой *Magna Cum Laude*.

„CULTURA RUȘILOR LIPOVENI ÎN CONTEXT NAȚIONAL ȘI INTERNĂȚIONAL”

Alexandr VARONA

În sfârșit, a apărut și mult-așteptatul volum 4 cu lucrările deja tradiționalului simpozion internațional al CRLR ce se desfășoară sub acest titlu, începând din 1993, și ajuns, iată, la a IV-a ediție. Volumul despre care vorbim, editat de CRLR prin editura proprie, se distinge prin ținuta grafică, eleganța prezentării și aspectul impresionant, toate acestea datorate eforturilor colegiului redacțional și al echipei de tehnoredactori (**Ivan Evseev**, **Svetlana Moldovan**, **Tatiana Vorontova** și **George Frol** dar și prin calitatea deosebită a temelor abordate de specialiștii care au participat la simpozionul din Brăila din 2005.

Este foarte dificil de scos în evidență o anume comunicare intrată în volum, dată fiind sfera largă a domeniilor de cercetare ce-i preocupă pe oamenii de știință interesați de cultura rușilor lipoveni: istorie, religie, literatură, muzică, folclor, lingvistică, etnografie, teologie, sociologie, psihologie, filosofie ș.a. De aceea, mă voi limita la câteva comunicări care mi-au atras atenția, atât prin noutatea informațiilor, cât și prin logica expunerii și, mai ales, prin rigurozitatea metodologică și prin claritatea limbajului folosit de autorii acestora. Asta nu diminuează cu nimic valoarea celorlalte comunicări și meritele cercetătorilor care le-au prezentat.

Astfel, am apreciat ca fiind extrem de importante concluziile comunicării lui **Alexandr Prigarin**, intitulată *Lipovenii din Dobrogea și din Basarabia o moștenire istorico-culturală*, având în vedere faptul că grupul etnoconfesional al rușilor lipoveni nu se limitează doar la staroverii din România de astăzi, știut fiind că migrația acestora spre regiunile din sudul Imperiului Rus și în țările limitrofe a condus la constituirea comunităților numite ulterior lipovenești. Pentru mai bună înțelegere a comunicării lui Prigarin este necesar a fi citită și studiată, după părerea mea, și comunicarea lui **Sergei Taraneț** - *Staroverii de pe teritoriul Ucrainei*, un studiu ce întregeste tabloul migrației staroverilor înspre regiunile sudice ale Rusiei europene.

Excelenta comunicare a profesorului **Sevastian Fenoghen**, intitulată *Aspecte controversate ale etapei dobrogene a istoriei cazacilor nekrasoviți*, propune o regândire și o reevaluare a trecutului staroverilor din Dobrogea, ținând cont de bogata informație cuprinsă în documentele de arhivă descoperite recent de A. Prigarin la Odesa și Izmail cu privire la cazacii nekrasoviți din sudul Basarabiei și din Dobrogea. Și dacă tot am pomenit de Dobrogea, merită amintită aici și comunicarea semnată de **Andrei Echim**, *Dobrogea după războiul ruso-turc din 1877-1878*, care oferă o serie de informații și aprecieri mai puțin cunoscute publicului larg cu privire la acest ținut.

Tot din domeniul istoriei staroverilor sunt și comunicările lui **Iurii Voloșin**, *Staroverii de pe Dunăre*, **Paul Tudose**, *Publicistica staroverilor în a doua jumătate a secolului al XVII-lea*, **Georghe Barbă**, *Din rezistența armată a staroverilor în a doua jumătate a secolului al XVII-lea sau Leonte Ivanov, N.I. Subbotin - călător în Moldova?*, **Alexandr Varona** - despre corespondența diplomatică a filosofului rus Konstantin Leontiev cu privire la lipovenii dobrogeni, din perioada când acesta a ocupat postul de viceconsul al Imperiului Rus la Tulcea, adică între 1867-1868.

O mențiune aparte merită lucrarea profesorului **Victor Vascenco**, *Despre patria rușilor lipoveni*, în care acesta propune o soluție foarte interesantă și bine argumentată cu ajutorul datelor istorice, lingvistice și ale folclorului lipovenesc la întrebarea clasică *De unde venim noi, lipovenii?*

Comunicările din domeniul etnografiei permit o incursiune fascinantă în lumea folclorului și a tradițiilor populare ale rușilor lipoveni și ale staroverilor în general: **Tatiana Agafonova** - *Portul tradițional al rușilor lipoveni din partea de sud a Dunării ca element al păstrării identității*, **Agripina Anfimov** - *Folclorul rușilor lipoveni la orele de limbă maternă*, **Anișoara Denis Condrat** - *Tradiții și obiceiuri de familie sau Irina Savelieva* - *Stilistica muzicală a cântecelor specifice ritualului de nuntă la rușii lipoveni*, **Feodor Chirilă**, *Cântecele istorice căzăcești în repertoriul rușilor lipoveni*, **Magdalena Nazarov-Moț** - *Despre specificul poetic al folclorului neupțial lipovenesc*, **Naidan Cimbeev** - *Costumul staroverilor din Zabaikalie în colecția Muzeului etnografic al popoarelor din regiunea Zabaikalie* **Melitina Makarovskaia** - *Legătura*

între cântul religios lipovenesc și cel din Pomorie. Remarcabilă în ceea ce privește tradițiile spirituale ale staroverilor este comunicarea prezentată de **Axinia Crasovschi** și **Pavel Siminovski** - *Modul de viață și sărbătorile religioase ale staroverilor în povestirea lui I.S. Smeliov "Anul Domului" și tradițiile staroverilor lipoveni*.

Un loc aparte în volum îl ocupă lucrările privind cultura tradițională a staroverilor și am în vedere în special pe cele referitoare la cultura cărții, domeniu cu totul necunoscut la noi. La acest capitol se remarcă lucrările **Irinei Pozdeeva** - *Unitatea spirituală și materială în cultura tradițională a rușilor staroveri*, **Svetlanei Buraeva** - *Manuscrisele și hectografele din biblioteca episcopului starover Afanasi de Irkutsk și Amur* sau a **Olgăi Savostianova** - *Miniaturile manuscrisului A-505 starover din colecția muzeului din Kolomenskoe*.

Se cuvin subliniate două lucrări prezente în volum care omagiază memoria a doi specialiști de marcă și oameni de mare caracter, care s-au dedicat cercetării culturii rușilor lipoveni de la noi, și care astăzi nu mai sunt printre noi: e vorba de **Mihail Marinescu** și de **Andrei Ivanov**. Comunicările prezentate de **Dumitru Balan** - *Mihail Marinescu, omul, rusistul și lipovenistul* și **Svetlanei Moldovan** - *Andrei Ivanov, inițiatorul simpozionului științific internațional al CRLR* vin să întregescă imaginea pozitivă pe care o avem noi cei care i-am cunoscut, mai mult sau mai puțin.

Țin să evidențiez, de asemenea, lucrările științifice și specializate care s-au preocupat de situația actuală a rușilor lipoveni, un domeniu foarte dificil de abordat, dar pe care **Filip Ipatiov** în lucrarea *Tendințele evoluției geodemografice a populației ruse și lipovenești prin prisma rezultatelor ultimelor recensăminte*, **Ekaterina Anastasova** în *Staroverii din România și Bulgaria în perioada de tranziție*, **Lidia Vasile** sau **Vitalie Teodoru** și **Ana Teodoru** în lucrările lor despre potențialul agroturistic al localităților lipovenești, au dovedit că îl pot cerceta cu profesionalism și cu pasiune.

Multe din comunicările cuprinse în volum sunt pluridisciplinare, utilizează date și informații din mai multe ramuri ale științelor umane. Este cazul lucrărilor prezentate de **Procop Chirilov**, **Ilie Danilov**, **Nistor Mihai** și **Ivan Ivlampie** sau **Galina Cernicova**, extrem de interesante și captivante, împletind considerațiile filosofice cu datele altor științe umane, lucru care ne face să sperăm că reflecția asupra condiției umane în mediul starover încă nu s-a stins.

Am lăsat în mod intenționat la sfârșit comunicările profesorului univ. dr. **Ivan Evseev** - *Imaginea Rusiei - stereotipuri și înnoiri* și a profesorului dr. **Palaghia Radion** - *Poziția internațională a Rusiei la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea*. Sunt două lucrări care, în aparență nu au nici o legătură cu lipovenii sau cu staroverii. Totuși, trecând peste aparențe, se poate observa destul de limpede că temele abordate ne ajută să integrăm problematica staroveră în istoria poporului rus și chiar în istoria relațiilor internaționale.

Nu am reușit să prezint chiar toate lucrările cuprinse în volum, motiv pentru care îi invit pe cititorii *Zorilor* să și-l procure cât mai repede (de la secretariatul CRLR - 021.312.0994), pentru că merită, vorba unei reclame omniprezente pe micile ecrane. Volumul este extrem de util și de instructiv pentru toți cei care vor să pătrundă în universul culturii rușilor lipoveni și să înțeleagă resorturile fundamentale care au făcut ca această minoritate etnoconfesională să reziste atât de mult în istorie, în ciuda vicisitudinilor.

Выпуск-4

Вышел в свет четвертый выпуск сборника „Культура русских-липован в национальном и международном контексте” (Издательство „CRLR”, Бухарест, 2006). Издание осуществлено при финансовой поддержке Общины русских-липован Румынии и нефтяной компании Лукойл-Румыния.

Сборник содержит 42 доклада и сообщений, представленных на IV-ом международном научном симпозиуме ОРЛР (состоявшемся в марте 2005 г. в Брэиле), а также работы тех, кто не смог в нём участвовать лично, зато прислал нам материалы о русских старообрядцах мира. Благодарим ещё раз всех авторов за их сотрудничество.

Желающие приобрести сборник должны обратиться в секретариат ОРЛР по телефону 021-3120994.

К сожалению, на стр. 224 на предпоследней строчке появилась ошибка, и мы просим читателей исправить её. Вместо „Феодором Кирилэ” следует читать „Феодором Петуховым”. Благодарим.

Приятного вам и полезного чтения!

Светлана МОЛДОВАН

Centenar

Leonte IVANOV

Problema înființării unei catedre de „slavonă veche” pe teren românesc a fost pusă tranșant de Iacob Negruzzi, într-o intervenție din sala de ședințe a Adunării deputaților. Era 21 martie 1887, iar junimistul își argumenta propunerea, prin faptul că, deși majoritatea documentelor ce interesează istoria noastră sunt scrise în slavonă, în întreaga țară nu se găsesc decât două persoane care să se descurce în această limbă, Al. Papadopol-Calimah și B.P. Hasdeu. Chiar dacă expunerea lui Negruzzi a fost în asentimentul multora din cei prezenți la dezbateri, cuvântul hotărâtor l-a avut în cele din urmă comisia bugetară, care a respins din rațiuni financiare propunerea deputatului ieșean (dovadă că zgârcenia de acum în ceea ce privește învățământul are o lungă tradiție), orientându-o către ministrul de atunci al instrucțiunii publice. Dorința lui Negruzzi se va concretiza optsprezece ani mai târziu, prin înființarea, în cadrul Facultății de Litere a Universității din Iași, a unei Catedre de Slavistică, la conducerea căreia va fi numit Ilie Bărbulescu, doctor al Universității din Zagreb.

A trecut de atunci un secol, iar manifestările care au avut loc între 23 și 29 octombrie 2006 în urbea de pe malul Bahluiului au fost menite să comemoreze începuturile acestei discipline pe pământ moldav. Săptămâna aniversară a început prin organizarea, cu concursul Casei de Cultură „Mihai Ursachi” a Municipiului Iași, a unor „Seri ale filmului rus și polonez”, cu titluri de referință din cinematografia celor două țări, unele în premieră națională (pelicule semnate de Tarkovski, Sakurov, Polanski, Mihalkov, Kira Muratova, Șenghelia și Wajda). În paralel, eleganta sală „Pod Pogorfiul” a Muzeului Literaturii a găzduit o expoziție „Emil Iordache”, cu fotografii și volume ale autorului, icoană a vietii zbuciumate, intense, pătrunse de har a marelui dispărut.

Pe 27 și 28 octombrie a.c., slaviști din principalele centre universitare ale țării și-au dat întâlnire la fostul sediu al Junimei și al „Convorbirilor

literare”, Casa Pogor, redeschisă publicului larg după 16 ani de restaurare, pentru a onora cu lucrările lor Simpozionul „O sută de ani de slavistică”. Tematica acestuia și-a propus să acopere o aric cât mai largă de preocupări, de la strategiile de lectură a textului, la semiotica poetică, de la poziționarea Rusiei între Orient și Occident, la situarea limbilor slave în mediul academic românesc sau la universalitățile traducerii. În plus, s-a dorit să se evidențieze alte două comemorări: o sută de ani de la nașterea academicianului **Dmitri Lihaciov**, respectiv, un deceniu de la stingerea ultimului laureat rus al Premiului Nobel pentru literatură, poetul **Iosif Brodski**. Comunicările științifice au alternat cu programe artistice: o seară a cântecului rusesc și un spectacol de teatru, pe seama corespondenței dintre **Eminescu și Veronica Micle**, în interpretarea unui grup de actori de la Teatrul „Lucafașul”.

Marina Vraciu a vorbit despre *Toposul Petersburgului în poezia lui Brodski*, **Antonio Patraș** a extras o carte de pe *Raftul lui Emil: Andrei Platonov, Moscova cea fericită*, în vreme ce **I.H. Ciubotaru** a comunicat despre destinul nefast al bibliotecilor, adunate cu grija și cu sacrificii considerabile de **Petru Caraman** și **Ilie Bărbulescu**. O bună parte din lucrări au vizat creația celor doi autori comemorați: **Livia Cotorcea** a urmărit relația dintre Poet și Timp în dramaturgia lui Brodski, **Axinia Crasovschi** a căutat interferențe între două voci poetice distincte, cea a Marinei Tvetaeva, respectiv a autorului *Elegiilor romane*, iar **Albert Kovacs** s-a referit la *Întâlnirile sale cu D.S. Lihaciov*. N-au lipsit nici expunerile din sfera lingvisticii (**Sanda Misirianțu**, *Observații pe marginea inventarului de cuvinte rusești ce au în componență elementul мало*, **Beata Markiewicz-Saab**, *O privire critică asupra unui manual de polonă*), a imagologice (**Honorata Oldakowska**, *Imaginea neamului în limba polonă*), mitologice (**Ilie Danilov**, *Zoomorfismul în mitologia slavilor*) sau comparatistice (**Dragoș Cojocaru**, *Tălmăcire și răstălmăcire. Consecințe metamorfotice dantești, de la Coșbuc la Mandelștam*).

În eventualitatea în care vreuna din lucrările de mai sus v-a trezit interesul, menționăm că ele vor face obiectul unui număr special al *Studiilor de Slavistică*, preconizat să apară în decursul anului 2007.

ОТКРЫТОЕ ПИСЬМО

Дорогая редакция,

Надеюсь, что Вы не обидитесь на меня за то, что я предпочитаю обращаться к вам с этой темой: **Кто мы такие, липоване?** Просто я уверен, что не только нас волнуют вопросы, связанные с общиной и её прошлым, но и многих других наших соотечественников, хотя они и не заявляют об этом. Этносоциальная группа русских-липован появилась на свет в определённых исторических и политических условиях и развивается по направлению, которое не так уж сложно определить в эпоху «глобализации».

Вряд ли среди социологов найдётся человек, который рискнёт заявить о многовековом (хотя бы ещё трёхвековом) будущем нашего этноса. Зато многовековое прошлое липован никто отрицать не может, несмотря на то, что находятся охотники представить это прошлое в ином свете.

Наверняка, читая эти строчки, вы улыбнётесь и проворчите: «...Ну и ну, Севастьян Феноген снова начинает развивать теорию о роли казаков-некрасовцев в липованской истории?!». Это действительно так! Под влиянием профессии учителя истории, я просто «заболел» прошлым нашего этноса и другой темы для беседы с кем-либо у меня просто не существует. Разумеется, можно подчеркнуть, что никто мне не мешает заниматься исследованием различных источников о наших предках и обнародованием их содержания, но одновременно нужно признать такое право для всех любителей старины. Однако, богиня Клио, покровительница поклонников прошлого, установила довольно строгие правила для тех, кто осмеливается «обнародовать» историческую информацию. Среди этих правил – обязанность для историка использовать только то, что можно доказать не одним, а несколькими источниками (архивными документами, археологическими находками, фольклорными, языковыми, этнографическими и т.д. факторами). Информация из одного источника должна быть проверена и доказана другим документом, а также подвергнута публичному обсуждению специалистов. Из-за небольшого числа историков, засекреченных до недавнего времени архивных фондов, недоброго отношения властей и официальной историографии к нашему прошлому, обсуждение исторической информации в среде нашей интеллигенции только-только начинается. Досадно, что участники научных симпозиумов почему-то предпочитают представлять свои научные доклады, а не вступать в диспуты или в простой обмен мнениями по поводу затронутых вопросов.

Что касается казачьего происхождения русских-липован Северной Добруджи и Дельты

Дуная, то большинство нашей интеллигенции предпочитает молчать и ждать. За исключением нескольких (Евсеев И., Иванов Л., Ипатёв Ф., Варона Ал.), все

самых русских венценосцев-императоров. Копии таких источников предложил нам историк одессит А.А. Пригарин уже несколько лет тому назад, но мы,

Некрасовское майноское знамя в старочеркасском историческом музее (Фото: А. Феноген)

Кто-мы-такие, -ЛИПОВАНЕ?!

остальные молчат и ждут, когда все наши липоване (а не только 2/3) откажутся от своего прошлого. Можно, конечно, возразить, что многие из них всё же стараются обнародовать и хотя бы «заморозить» наши традиции. Достаточно привести один лишь пример - прекрасную книгу профессора Ф. Кирилы, о нашей истории и традициях, опубликованную в этом году (*Сказания о культуре и традициях русских-липован*, Изд-во „CRLR”, Бухарест, 2006). Внушительная библиография и личные исследования именитого филолога, лежащие в основе книги, уже привлекли внимание читателей, но, к сожалению, автор продолжает традиционное игнорирование как архивных источников о некрасовцах, так и историческую литературу о тех же казаках. Боюсь, что сослаться на отсутствие документов о «мирных липованах» уже не имеет смысла. Все мы хорошо знаем, что таких документов в государственных архивах Европы очень мало (возможно, в личных или монастырских библиотеках их будет больше), и это подтвердили даже турецкие историки в ответ на просьбу нашего депутата. Между прочим, интересно предположить, что ответили бы те же историки, если просьба была бы не о прошлом липован, а о игнат (инат) - казаках, или о добруджских казак-кёях, о которых в тульчинском музее можно найти десятки документов на турко-османском языке. Правда, хранители этих ценных для нашей истории бумаг «позаботились» о том, чтобы использовать эти документы в научных работах было почти невозможно.

Ну, да Бог с ними, с этими турецкими фирманами и визирскими «буюрлу», неизбежно когда-то придёт и их время. А пока матушка Россия порадела о том, чтобы в архивах бывшей империи сохранились сотни и сотни документов о бунтарях Игната Некрасы и о их потомках некрасовцах-липованах, осевших в низовьях Дуная. На этих архивных источниках можно найти подписи русских полководцев Суворова и Кутузова и десятков других русских генералов, не говоря уже о

«липоване», не обратили внимания ни на историка, ни на его документы!

Почти два года назад я предложил копии этих документов всем заинтересованным лицам, а один (из особенно интересных), составленный профессиональными русскими разведчиками, послал и Ивану Осиповичу Евсееву. Документ, составленный в 1826 году и предназначенный Генеральному штабу русской армии, относится к Дельте Дуная и к Северной Добрудже. Я надеялся, что такой документ, среди массы других, убедит как молодых историков, так и наших читателей, в необходимости переоценки нашего прошлого, или вернее, в его признании. Пока этого не случилось. В предисловии книги *Дневник паломника* Александры Феноген Иван Евсеев почти признаёт «... что зачатство явилось частью нашего этноса, в котором оно растворилось»... Я говорю почти признаёт, поскольку перед вышецитированными словами, Иван Евсеев ставит своё признание под сомнение: «... «Даже если признать»... (*Дневник паломника*, с. 18).

Значит, не сумел я убедить, что некрасовские казаки являются основой липованского этноса!

...Даже если признать!!! Господи, да что же ещё нужно для такого признания?!

...Честно говоря, я и сам побаивался, что историческая истина о формировании нашего этноса будет многим не по вкусу, да и сами липоване её не признают, то ли по простой инерции, а то из-за недоброй славы о русских казаках. Это чувство какого-то опасения можно встретить у многих, но неужели, правды ради, даже те немногие (1/3), которые пока не отказались от своего русского происхождения, не могут признать истину о своих предках? Надеюсь, что речь идёт о недостаточной информированности наших липован и о странной позиции, занятой нашей интеллигенцией по данному вопросу. Во всех научных работах, имеющих отношение к липованам, уважаемые авторы, будь они филологи или историки, повторяют общепризнанную связь нашего этноса с социо-религиозным

движением старообрядчества. А как только кто-либо поставит вопрос о начальной стадии формирования и о её конкретном месте, все мы начинаем, как говорят, наводить тень на ясный день, хотя и в строго научных выражениях. А ведь наши авторитеты в области лингвистики категорически утверждают, что языковые нюансы липованского говора соответствуют югу России, то есть регионам Дона и Кубани. Любой этнограф, посетив наши селения и любясь женским национальным костюмом, чётко определит этнографический ареал Дона и Кубани.

Фольклорный анализ, традиционная липованская хата так же указывают на место нашего происхождения – Дон и Кубань.

Напомним уважаемому читателю, что в XVII веке на Дону и на Кубани, кроме воинственных кочевников различных племён и «рыцарей Дикой степи» - казаков, мирных тружеников встретить было невозможно. Их там просто не было!

При всем этом обилии логических и вещественных доказательств о казачьем происхождении наших предков, мы продолжаем бесцеремонно выдвигать фальшивую сторону прошлого, которая использовалась как прикрытие жителями русских селений Добруджи в конце XIX века и является всего лишь полуправдой нашей истории.

Ко всему вышесказанному я вынужден добавить ещё одну информацию о наших предках. Эта информация появилась в июльском номере журнала „Magazin istoric” (№ 7/472 за 2006 год), в статье профессора James Christian Brown, The illustrated London News despre români, 1853-1854.

Британский журнал времён Крымской войны (1853-1855) представлял английским читателям ход военных событий в низовьях Дуная, и разумеется, в Добрудже. При этом, вот что пишется в статье неизвестного автора, опубликованной 6 мая 1854 г.: „В начале апреля 1854 года началась осада крепости Силистра и прибытие беженцев из Добруджи, занятой русскими войсками. В это же время создаётся первое воинское соединение христиан в османской армии, состоящее из добруджанских казаков, у которых был красный флаг с серебристым крестом на одной стороне и с полумесяцем на другой!». Так значит, «мирные липоване» Добруджи имели свой флаг в 1854 году, значительно отличающийся от некрасовского флага майносцев!

Нужно поблагодарить английского профессора за интересную информацию, тем более, что работает он в Бухарестском университете, на факультете иностранных языков.

В заключение моего, возможно, не совсем обычного письма, необходимо подчеркнуть его цель. Я обращаюсь к историкам с просьбой высказать своё мнение по этому вопросу. Это может оказать значительное влияние на исследования молодых историков и явится некоторым «утешением» для меня лично.

Всего Вам доброго!

С глубоким уважением,
Севастьян ФЕНОГЕН,
Сарикей

Stimată redacție,
 După o perioadă de relativă izolare și tăcere, încerc să reînnođ legăturile cu redacția, chiar dacă pe o cale mai puțin „ortodoxă”. Sper să nu-mi luați în nume de rău acest mod, poate puțin ciudat, de comunicare. Socot însă că problema trecutului lipovenilor este una de interes public și conaționalii noștri merită să fie informați despre stadiul în care se află cercetarea trecutului lor, ignorat până acum. Am decis să vă scriu în ambele limbi utilizate de lipoveni (cele două materiale nu sunt însă identice, nu o simplă traducere), pentru a evita reproșurile din partea prietenilor mei nedeprinși cu lectura în limba rusă, deși ne declarăm cu fermitate pentru păstrarea identității noastre etnice (deci și lingvistice). Sunt convins că bănuți și tema pe care o voi aborda, întrucât mă cunoșteți mult mai bine decât alții. Este vorba despre rolul și ponderea elementului căzăcesc în procesul de formare a grupului nostru etnic, grup apărut la sfârșitul secolului al XVII-lea în anumite împrejurări istorice și care în epoca globalizării evoluează într-o direcție destul de ușor de stabilit. Pentru etnia lipovenilor nu se prea întrezărește un viitor îndelungat și „luminos”, atât în viziunea sociologilor, cât și a celor care nu au nicio tangență cu știința structurii și a fiziologiei societății. În asemenea împrejurări sumbre pentru existența mozaicului etnic dobrogean, oare ce valori ale etnosului nostru ar merita conservate pentru posteritate și pentru acei urmași care se vor încăpățâna să-și asume identitatea? Și... să-mi fie iertată o asemenea întrebare poate nelalocul ei, oare știm noi cu exactitate ce anume ne definește și ne individualizează ca grup social printre atâtea alte grupuri având

SCRISOARE DESCHISĂ

Steagul cazacilor nekrasovți din Mainos, expus în muzeul de istorie din Starocerkassk (FOTO: Alexandra FENOGHEN)

corpul expediționar anglo-francez, și la... „alcătuirea primei unități creștine din armata otomană, formată din cazaci dobrogeni, al căror steag roșu avea o cruce argintie pe o parte și semiluna pe cealaltă parte...”. Reportajul din publicația britanică este foarte interesant, dar tot atât de interesantă este și remarcă profesorului Brown, că știrea apariției unității creștine în armata otomană a fost primită cu multă satisfacție de autoritățile și mai ales de către diplomația britanică. Motivul satisfacției era cât se poate de simplu. Autoritățile, atât cele engleze, cât și cele franceze se aflau în dificultate, neputând găsi o justificare pentru participarea Angliei și a Franței în război de partea

originare din „ținutul cazacilor nekrasovți”. Cu excepția intelectualilor din Sarichioi, cei din alte sate fie au tăcut, fie s-au pronunțat ferm pentru vechea teorie, conform căreia strămoșii noștri sunt țărani prigoniți în Rusia pentru credința de rit vechi și nevoiți să fugă peste hotare individual sau în grupuri mici. Se afirmă că fenomenul ar fi avut loc în secolele XVIII-XIX și nu a fost reflectat în documentele vremii. Din acest motiv găsim puține informații despre fugari în literatura din acea perioadă.

Sună acceptabil (deși incomplet și inexact) pentru cei care vor s-o creadă sau sunt indiferenți față de trecutul nostru, însă contravine regulilor impuse în istoriografie, și anume necesității de a utiliza izvoare istorice diverse și verificabile. Este foarte adevărat că avem o mulțime de scuze pentru a justifica încălcarea acestor cerințe. Cele mai des utilizate sunt lipsa specialiștilor, dificultățile lingvistice întâmpinate în studiul documentelor și, bineînțeles, lipsa „acută” a unor asemenea documente. Adevărul este însă puțin diferit: utilizarea izvoarelor istorice presupune un efort însemnat și necesită timp, pe când consemnarea unei mărturii (a bunicuței **Pistimia** în vârstă de 90 de ani), sau utilizarea literaturii istorice este cu mult mai facilă și mai plăcută.

În ultimii 2-3 ani intelectualii noștri

PROMISIUNI POETICE

● Dragă **Matrona Ermolai** din Slava Cercheză, jud. Tulcea, am primit la redacție selecția poeziilor și poemelor dumneavoastră. Vă cerem umile scuze pentru întârzierea răspunsului nostru, datorat, în bună parte, absenței mai îndelungate a unuia din redactorii noștri care are în grijă încurajarea noilor talente poetice. Am înțeles că împrejurările vieții v-au îndepărtat geografic de satul tinereții. Nostalgia meleagurilor natale însă se face resimțită în rândurile așternute pe hârtie și durerea celui care încearcă să-și facă un rost într-o țară străină:

„De-ar ști vântul să vorbească, / L-aș ruga un pic să stea / Doar atât: să-mi povestească / Ce mai e în țara mea”.

au încetat să se mai plângă în public de lipsa de documente, după ce s-a permis accesul în arhive și după ce istoricul **A.A. Prigarin** de la Universitatea din Odesa (Ucraina) a oferit sute de copii ale documentelor din arhivele Moldovei, Ucrainei și Rusiei. Trebuie subliniat faptul că toate documentele amintite se referă la trecutul nostru și indică în mod clar că la baza formării grupului nostru etnic stă elementul paramilitar căzăcesc. Tot din documentele domnului Prigarin reiese și faptul că întreaga existență dobrogeană a grupului nostru a fost deosebit de complexă din cauza jocului geo-politic al marilor puteri.

Având acum la îndemână documentele de arhivă, cercetări lingvistice aprofundate (grație profesorilor universitari din diferite centre), un început de studii folclorice și etnografice, la care s-ar putea adăuga fără probleme posibile cercetări arheologice în zonele fortificațiilor din jurul satelor, am putea îndrăzni să tragem concluziile corecte despre strămoșii lipovenilor de astăzi. S-ar cuveni ca în acest domeniu sensibil să se desfășoare o muncă sistematică de către o echipă bine concepută și riguros organizată. Cercetările laudabile, însă bazate doar pe entuziasmul tinerilor istorici în frunte cu **Alexandr Varona**, cu greu vor putea fi finalizate în lucrări apropiate de adevărul istoric. Însă înainte de inițierea unor cercetări sistematice a trecutului lipovenilor, ar trebui să acceptăm informația ce a ajuns la noi până acum din negura vremurilor și anume rolul esențial al cazacilor nekrasovți în viața localităților din Delta Dunării și din Dobrogea. Coeziunea comunităților și tendința de așa-zisă izolare s-au datorat nu numai credinței de rit vechi, ci și modului de organizare și de viață în regim paramilitar. Avem destule exemple de localități din Moldova, unde lipsa factorului căzăcesc a grăbit „integrarea” și pierderea valorilor folclorice, deși locuitorii lor încearcă stânjeniti să mascheze cu stângăcie acest lucru împrumutând din folclorul urban, cel sovietic sau din cel al localităților dobrogene. Dacă nu ne asumăm un trecut tănuuit până acum, probabil că va mai curge ceva apă pe Дунай până când tinerii istorici vor îndrăzni să contrazică teoria „pașnicilor lipoveni” primiți cu brațele deschise în pustiul dobrogean nu se știe când și nu se știe de către cine!

Sevastian FENOGHEN,
Sarichioi

Cine-suntem-noi, LIPOVENII?

aceeași origine? Aș îndrăzni să afirm că ne definește exact ceea ce a fost ignorat atât de noi, cât și de străbunii noștri, și anume **trecutul!** Limba, credința, folclorul sunt valori comune cu poporul rus, în schimb istoria este numai și numai a noastră, a grupului nostru etnic. Până acum ignorat sau tănuit, acest trecut, neînsemnat pentru unii sau deranjant pentru alții, este fantastic pentru noi, lipovenii, și singurul care ne face să fim deosebiți și poate ... interesanți.

Starea sănătății îmi creează destule dificultăți în redactarea unui text coerent, totuși încerc să-l conturez, impulsivat de mai multe articole apărute în publicația noastră „Zorile” și în revista „Magazin istoric”. Unul dintre ele este: *Dunărea - patria primitivă a slavilor*; semnat de profesorul universitar doctor **Ivan Evseev**, și care demonstrează (dacă mai era necesar) că este nu numai un filolog recunoscut, ci și un istoric veritabil.

În numărul 7 al *Magazinului istoric* din acest an (2006), un alt filolog, profesorul **James Christian Brown**, prezintă câteva reportaje apărute în publicația britanică „The Illustrated London News” în luna mai a anului 1854. Scurta informație, care sunt convins că va stârni interesul admiratorilor muzei Clio, se referă la începutul Războiului Crimeii (1853-1856), la asediul cetății Silistra de către

semilunei și împotriva crucii.

Ne putem închipui și cu ce sentimente citeau respectivele reportaje diplomații ruși, ținând cont de faptul că Rusia și-a motivat toate războaiele cu Imperiul Otoman prin apărarea creștinătății de pericolul musulman. Și iată că în oastea profetului apare steagul roșu cu crucea creștină și cu semiluna pe el!

Păcat că reporterii anonimi de pe frontul dobrogean nu au fost curioși să afle cine erau refugiații din Dobrogea și ce motive aveau să fugă din fața armatei ruse. Având în vedere mozaicul etnic din regiune, am putea încerca să ghicim cine erau refugiații cazaci dobrogeni...

Un al treilea articol, pe care aș dori să-l amintesc, a apărut în numărul din august 2006 al revistei „Kitej-grad”, sub semnătura **Annei Arkadievna Plotnikova**, reprezentant al Academiei Ruse de Știință. În vara anului 2006 doamna Plotnikova a efectuat o serie de cercetări etnologice în rândul populației ruse din Dobrogea. Plăcut surprinsă de ceea ce s-a păstrat din filonul mitologic slav în cultura populară a lipovenilor, cercetătoarea rusă își încheie articolul amintind că locuitorii chestionați își afirmă originea lipovenescă, cu excepția celor din Sarichioi, care își declară originea căzăcească. Diferența de opinie semnalată nu se explică decât prin poziția diferită față de trecut a intelectualității noastre locale sau doar

● Domnule **Chiriac Gheorghe** din Carcaliu, jud. Tulcea, versurile dumneavoastră denotă un sincer sentiment de singurătate a omului copleșit de povara anilor trăiți și de suferințele pierderii celor pe care le-ați iubit. Aceste remarcări ale clipeilor fericirii din tinerețe sunt sincere și vă luminează camera în care pătrunde cu greu o rază veselă de soare sau lumina visătoare a lunii:

„Și-acolo, am privit cum cad meteorii,
 Cum ardeau în văzduh și cădeau peste glic,
 Poate atunci am simțit c-am să mor,
 Dar cu tine-mpreună, draga mea Mărie”.

Nu vă gândiți la rime, virgule și alte dexterități tehnice, scrieți, dar pornind de la ce vă bucură sau vă doare. Sinceritatea e secretul mării poezii.

Ivan EVSEEV,
Timișoara

Asociația Centru-European pentru-Diversitate-Tulcea

Un grup de tineri din Tulcea, fiecare tânăr specializat în domeniul diferit, au gândit la începutul anului 2006 că diversitatea lor poate fi un model de viață pentru alții și au înființat, la Tulcea, **Asociația Centru European pentru Diversitate (ACED)**. Ceea ce a fost gândit s-a pus repede în mișcare și, în primele săptămâni de existență, fiecare membru fondator și-a canalizat toată energia în scrierea de proiecte pentru asigurarea unui an rodnic asociației nou constituite. Fiecare cu norocul lui și împreună împărtășind experiența acumulată în instituțiile în care aceștia muncesc, au realizat cu pași mărunți cursuri de management de proiecte în rândul tulerilor, au prezentat în școli diverse campanii ce promovau informația europeană, au inițiat parteneriate și le-au dus la capăt cu succes, dar au și aplicat pentru propriile proiecte, care în final s-au dovedit de succes.

Ambiția „Centrului European pentru Diversitate” a fost și este în continuare de a deveni un partener activ în dezvoltarea orașului, în promovarea specificului zonei, atât din punct de vedere cultural, dar și natural, declarându-se astfel alături atât de organizațiile non guvernamentale deja existente, cât și de instituțiile publice din orașul Tulcea. Și pentru aceasta, ACED a elaborat în anul 2006 două proiecte pentru cetățenii municipiului Tulcea, însă la care au participat și oaspeți din alte zone geografice. Bucuria împărtășirii diversității etnice a municipiului Tulcea, cât și a diversității naturale a zonei a fost imensă, căci, potrivit celor două proiecte, tot ceea ce ne-am propus s-a putut realiza, iar astăzi, la sfârșit de an, ne considerăm norocoși că am avut curajul și ambiția de a pune bazele propriului nostru centru de elaborare de proiecte.

Primul proiect al Centrului European pentru Diversitate a fost „Săptămâna Filmului Interetnic” și s-a desfășurat în perioada 28 august-4 septembrie 2006, în Piața Civică a municipiului Tulcea, cu sprijin financiar din partea Departamentului pentru Relații Interetnice din cadrul Guvernului României (despre acest proiect ați citit în Zorile, nr. 9-10/2006).

Cel de-al doilea proiect al Centrului European pentru Diversitate a avut loc în perioada 28-29 octombrie a.c., în municipiul Tulcea și s-a intitulat **Dileme identitare în spațiul nord dobrogean**. Alături de sprijinul financiar din partea Departamentului pentru Relații Interetnice din cadrul Guvernului României, ACED a avut drept parteneri, alături de comunitățile etnice din oraș și Consiliul Județean Tulcea, cât și Primăria Municipiului Tulcea. Proiectul a reunit tineri aparținând minorităților naționale din România, specialiști în relații interetnice, reprezentanți ai administrației publice locale, dar și publicul larg interesat în

a-și exprima punctul de vedere. Partea centrală a proiectului a reprezentat-o seminarul „Dileme identitare în spațiul nord dobrogean”, ce s-a desfășurat în Sala Mihail Kogalniceanu a Consiliului Județean Tulcea și a reunit la masa rotundă tineri entuziaști, deschiși la dialog, specialiști precum **Istvan Haller**, Biroul pentru Drepturile Omului (Director program), prof. univ. dr. **Feodor Chirilă** din București, cât și reprezentanți ai autorităților locale și județene. Fiecare din cei invitați la dialog a profitat de șansa dată și astfel au creat discuții interesante, toate fiind accesibile și celor ce n-au avut posibilitatea de a ni se alătura prin intermediul broșurii editate cu ocazia acestui eveniment. Broșura se numește „EU divers” și se distribuie gratuit celor interesați. Mândria noastră în cazul acestui proiect este valoarea tinerilor ce

s-au implicat în activitatea noastră, cât și încrederea pe care specialiștii în relații interetnice ne-au acordat-o în implementarea ideii ACED.

Asociația Centru European pentru Diversitate și-a creat în acest an și o pagină web (www.eudivers.ro), unde veți găsi o parte din personalitatea fiecărui membru fondator: un pic de culoare, muzică, fotografii, proiecte, idei - într-un cuvânt: diversitate.

De asemenea, eudivers.ro este locul unde **Alexandru Luchici** vă așteaptă să-i scrieți și să-i fiți alături. Pagina

dedicată fratelui lui, **Alex**, este disponibilă în limbile: engleză, germană, maghiară, rusă, italiană și turcă și vă invită într-un univers cum rar ați întâlnit. Mulțumim tuturor prietenilor care ne-au oferit sprijinul lor moral și financiar, mulțumim oamenilor cărora nu le știm numele, dar Dumnezeu îi va răsplăti mai mult decât ne e nouă omenește cu puțință, mulțumim celor care atunci când s-au rugat pentru sănătatea lor i-au dorit și lui Alex același lucru. **Și tu-l poți ajuta pe Alex!**

„Periferie-al-Centro”

Proiectul „Periferie al Centro” reuneste 3 organizații non guvernamentale din țări precum Italia, Letonia și România. În 2006, Cantiere Giovani din Frattamaggiore, Napoli (Italia), a inițiat, la nivel european, un proiect finanțat de Comisia Europeană, având drept obiectiv principal susținerea participării active a tinerilor ce locuiesc în zonele periferice urbane în construirea unei Europe solide. În atingerea obiectivului propus, inițiatorii proiectului au solicitat sprijinul unor organizații de același fel din cadrul Uniunii Europene cât și pe cale de a deveni organizații cu drep deplin european, respectiv organizații non guvernamentale din Letonia și România. Astfel, echipa implementării proiectului, inițiatori și parteneri, a căpătat următoarea structură: **Cantiere Giovani** (Frattamaggiore, Italia), Minorități ale Europei - Sucursala pentru State Baltice și Scandinave, Letonia și Comunitatea Rușilor Lipoveni din România.

Proiectul „Periferie al Centro” se adresează tinerilor cu vârsta cuprinsă între 14 și 25 de ani, din Frattamaggiore (Napoli,

Italia), Riga (Letonia) și București (România) și se desfășoară în 3 faze (2006/2007): faza 1 - debutul proiectului (promovare și sensibilizare), faza a 2-a - realizarea activităților propuse și faza a 3-a - multiplicarea informațiilor. Toate aceste faze vor fi realizate pentru atingerea unor obiective specifice precum: creșterea percepției juvenile asupra valorilor europene, creșterea simțului civic la tinerii cetățeni, reducerea riscurilor marginalizării, creșterea posibilităților de interacțiune între tinerii ce locuiesc în zonele periferice urbane și reprezentanții instituțiilor publice, cât și sensibilizarea reprezentanților instituțiilor publice și a cetățenilor în ceea ce privește importanța participării active a tinerilor în procesul integrării europene.

România este reprezentată în cadrul proiectului de către Comunitatea Rușilor Lipoveni, partener ce, potrivit responsabilităților sale din proiect, se va implica în promovarea proiectului în România, va realiza un studiu audio-vizual despre condiția tinerilor ce locuiesc la periferia Bucureștiului și va organiza un workshop

(atelier de lucru) de desen, având drept temă de lucru „Violența în societatea românească”. Rezultatele acestor activități vor fi promovate mai apoi la nivel european prin intermediul unui CD-ROM, ca și rezultat final al proiectului „Periferie al Centro”. De asemenea, în fiecare țară implicată în proiect vor fi organizate expoziții în care vor fi expuse publicului larg lucrările finale ale atelierelor de desen.

Europa și participarea activă în zonele periferice urbane: doar o utopie? va fi tema principală a întâlnirii finale a partenerilor din cadrul proiectului, întâlnire la care vor fi așteptați să participe cetățeni din zone de periferie urbană, reprezentanți ai partidelor politice, ai instituțiilor publice, responsabili ai serviciilor de implementare a politicilor comunitare, reprezentanți ai organizațiilor non guvernamentale etc.

Până în momentul de față, proiectul „Periferie al Centro” a trecut de prima fază de implementare a proiectului, respectiv atelierelor de lucru cu partenerii implicați în proiect. Atât atelierul dedicat audio-vizualului, cât și cel de desen (benzi desenate), s-au desfășurat în Frattamaggiore, Napoli (Italia), la locația inițiatorului proiectului, Il Cantiere - Centro Giovani di Frattamaggiore, în perioada 16-20 octombrie 2006. Până la următoarea întâlnire a coordonatorilor echipelor reprezentative pentru organizațiile implicate în proiect, acestea se vor ocupa de realizarea de materiale audio-video în zonele periferice ale orașelor Napoli, Riga, respectiv București, cât și de realizarea de benzi desenate pe tema violenței existente în societate, toate cu participarea tinerilor din aceste zone. Fazele 2 și 3 ale proiectului vor debuta în lunile februarie, aprilie ale anului viitor, potrivit programului specificat în proiect de către partenerul italian.

Din partea partenerului român, Comunitatea Rușilor Lipoveni din România, echipa de implementare a activităților proiectului este formată din: **Cristina Dănilă** și **George Frol** din București și **Veronica Petrichei** din Tulcea.

Pagină realizată de
Veronica PETRICHEI,
Tulcea

Proiecte realizări și perspective

«SAPARD este un program operațional din anul 2000. Are drept scop sprijinirea agriculturii și dezvoltarea rurală în țările candidate din Europa Centrală și de Est. În perioada 2000-2006, România urmează să primească 150 milioane euro/an, fiind cel de-al doilea mare beneficiar după Polonia. În plus, guvernul României va contribui cu suma de 50 milioane de euro. SAPARD finanțează proiecte majore din domeniul agricol și al dezvoltării rurale. România a identificat o serie de măsuri prioritare care urmează să fie finanțate în cadrul acestui program: îmbunătățirea prelucrării și marketingului produselor agricole și piscicole, dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii rurale, investiții în exploatații agricole, dezvoltarea activităților economice care să genereze activități multiple și venituri alternative. Agenția SAPARD mai are de oferit peste 1,6 miliarde de euro până în anul 2008 pentru finanțări nerambursabile».

În ultimii ani, numeroase localități din țară au utilizat aceste fonduri. Ar fi interesant să cunoaștem cum au beneficiat de facilitățile programului SAPARD sau ale altor surse de finanțare avantajoase satele de pe raza județului Suceava locuite și de etnici ruși.

Vom începe cu satul **Lipoveni**, amplasat la cca 4 km de reședința județului, învecinat cu vestita Mănăstire Dragomirna (1602) și rezervația de fag Fagetum Dragomirna (1870). În perimetrul său este lacul de baraj destinat alimentării unei părți a municipiului, loc de agrement apreciat de pescari. Zona este pitorească și ar putea deveni rezidențială...

Ne propunem să luăm legătura cu consiliul local care administrează această localitate și anume cu primarul comunei, pentru a obține câteva informații referitoare la realizări și perspective.

Dl **Viorel Reziuc** a urcat treptele Consiliului local din Mitocu Dragomirnei încet, dar sigur. Începând din 1991 a fost consilier comunal, în 2001 devine viceprimar, iar în anul 2004 este ales primar. De atunci, administrează cele patru sate care alcătuiesc comuna: Mitoc, Mitocaș, Lipoveni și Dragomirna.

Comuna se întinde pe o suprafață de 5500 de ha, din care 3700 de hectare pădure și 1800 de ha de teren arabil. Populația este de 4250 de locuitori. Cele patru școli comunale sunt frecventate de 570 de elevi, iar numărul copiilor preșcolari care trec pragul celor cinci grădinițe este de 195. Satul Mitoc - reședința comunei - este așezat la „șosea asfaltată”, fiind traversat de drumul județean 208-208U Ițcani-Dragomirna și 208D Mitoc - Adâncata.

De când „este la putere”, primarul a asfaltat centrul comunei - 1,2 km în 2005 și aproximativ 0,5 km în 2006.

Satul Lipoveni

Tot aici, în doi ani a construit un nou sediu pentru primărie și a finalizat căminul cultural, iar școala generală cu clasele I-VIII a fost renovată și modernizată. Toate aceste obiective au fost finanțate din bugetul local și dovedesc calități de bun gospodar.

Suprafața satului Lipoveni este de 790 de ha, iar populația este de 690 de persoane, care locuiesc în cele 200 case existente. Recent, aici au fost executate, „în regie proprie”, lucrări de drenare a apelor pluviale. Dl Viorel Reziuc are meritul de a fi găsit o firmă

particulară care asigură zilnic transportul sâtenilor către municipiul Suceava, parcurgând drumul neasfaltat Ițcani-Lipoveni.

- **Dle primar, comuna a beneficiat de fonduri SAPARD?**

- Da, avem câteva obiective realizate din fonduri externe și anume: construcția școlii din satul Mitocaș în 2003 și reabilitarea drumului comunal Ițcani-Lipoveni în 2005.

- **Există inițiative de dezvoltare a economiei rurale în cadrul comunei?**

- Deocamdată, întreprinzătorii nu au

obținut fonduri de investiții pentru înființarea de unități cu profil agricol. Chiar cu am încercat să obțin aprobarea unui proiect de creditare nerambursabilă, pentru o fermă zootehnică, dar fără succes.

- **Ce proiecte se vor derula în cadrul comunei în următorii ani?**

- Anul viitor. vom pune în practică nui segment comunei, cu e Consiliul

si comunal ar putea fi

obiectivul unui proiect pentru anul 2007?

- Prioritățile se stabilesc pe plan local, dar Consiliul Județean emite hotărârea de întocmire a proiectului. Asfaltarea pentru Lipoveni va fi în atenția noastră și vă asigurăm că nu facem discriminări etnice!

- **Locuitorii afirmă că nu s-au făcut prea multe pentru acest sat. În cadrul consiliului local, există reprezentanți ai satului Lipoveni?**

- Au fost doi consilieri. Unul a fost înlocuit, fiind plecat la muncă în străinătate, persoana care a rămas nu este de etnie rusă, doar locuiește în Lipoveni.

- **România va beneficia în continuare de fonduri europene importante, care sunt alocate numai pe bază de proiecte. Așa cum cunoașteți, așezările etnice minoritare au prioritate. Nu ratați o asemenea șansă, dle primar! Vă dorim succes!**

A consemnat Tatiana TIMOFEOIU, Suceava

În satul Lipoveni (Socolinți), jud. Suceava, stă înălțată o cruce de lemn în opt colțuri. Pentru a afla despre istoria acestei cruci, m-am adresat unui sătean în vârstă de 85 de ani pe nume **Anton Condorovici**, veteran de război.

Iată ce mi-a povestit: „La început, pe acest loc era instalată o mică cruce de metal, în fața unei fântâni. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, ea a fost înlocuită cu o cruce românească. Se zice că cealaltă cruce, în opt colțuri, a fost luată de către un lipovean originar din satul Brătești, pe nume Vanea. El lucra ca muncitor la o biserică românească din cartierul Ițcani de lângă municipiul Suceava.

Ca un bun credincios, a instalat acea cruce în curtea bisericii. Și astăzi se poate vedea crucea staroverilor în curtea unei biserici românești.

Imediat după război, în anul 1945, printre cei întorși de pe front au fost **Dumitrov Pricop și Condorovici Mihai**. Împreună cu tâmplarul **Bolan Leonte**, aceștia au hotărât să înalțe o troiță. Locul a fost ales în mijlocul satului, la o răscruce, acolo unde a fost prima cruce lipovenească.

Astfel, crucea românească a fost luată, iar în locul ei, veteranii întorși de pe front au înălțat din lemn un adevărat monument în cinstea eroilor căzuți în război”.

Un-monument-ce trebuie-protejat!

Astăzi această troiță de lemn este legată cu sârmă. Considerăm că atât Biserica, oamenii din sat, autoritățile locale, comunitatea locală, cât și cea centrală trebuie să se implice în întreținerea troiței. Acesta este un adevărat monument închinat celor care au luptat în cel de-al Doilea

Război Mondial.

Să cinstim eroii noștri așa cum se cuvine! Când trecem pe lângă cruce și ne închinăm, să ne aducem aminte de cei din neamul nostru care au luptat, jertfindu-și viața.

Vasile CIUBATURA, Lipoveni

Тётка Арюша

Сколько раз въезжала в село Соколинцы, уезда Сучава, я видела её издали - на лавочке перед своим домом. Облачённая чёрным, сидела прямая, с важным видом, с руками на полах, разговаривала с соседями, для каждого у неё был вопрос, совет или укор. Но с некоторых пор **тётка Арюша** не сидит на лавочке. Вошла я на этот раз в её дом и помолилась по старинному обычаю. Сидя на краю кровати с лестовкой в руках, тётка Арюша читает церковную книгу, находившуюся на столе перед ней. Я терпеливо подождала, пока она окончила молитву. Повернулась, разглядывая меня внимательно синими глазами.

- Здравствуйте, тётка Арюша! Давно не видела вас.

- Это ты, Таня? У меня был инсульт и иногда я не узнаю людей. Господь меня не берёт! Священник Григорий говорит, что ещё не пора, не пришёл мой черёд.

- Священник Григорий прав, будете жить ещё много лет. Вот я хочу написать статью для русской газеты ЗОРИ о

вас, о вашей жизни, если вы согласитесь.

- О моей жизни можно написать роман! Будете писать по-русски?

И тётка Арюша начала рассказывать...

- В начале 1900 г., жил в селе лавочник Гаврила Плотник со своей супругой Домникой - очень верующая была женщина. Девки лавочника, Домника, Устинья и Васса, пользовались почётом в селе. Одну из них, Устинью, выбрал в жёны богатей Фёдор Роман. Первое дитя, Арюша, родился в 1920 г. Когда девочке исполнился годик, осталась без отца и её вырастили отцовские родители. По старинному обычаю, повезли её в Белокриницкий монастырь на церковное обучение.

Я вспоминаю, как мы ехали «возом», и когда въехали в монастырский двор, на кобыле была белая пена. Сколько лет мне было? Точно не знаю, была малютка, бабушка меня носила на руках. Там я была под заботой матушки Персиды и, думаю, что прожила в монастыре почти года два. Ходила с матушкой в село к её брату, у которого были дети. С девочками я дружила, но мальчик был дурной. Этот матушкин племянник и крестник по имени

Храм-Св.-Иоанна-Златоуста в-селе-23-Миля

Воскресенье 26 ноября в селе 23 Миля, уезд Тульча, состоялся последний предрождественский храм православных христиан. На праздник прибыла делегация священнослужителей, во главе с новопоставленным Брэило-Тульчинским Владыкой - ПАИСИЕМ. Вместе с ним службу вели отец Илья из Тульчи, отец - дьякон Павел из Сарикёя, отец Иоан из 23 Мили, отец Григорий из города Брэила. Служба прошла на высоком старообрядческом уровне. Гости и местные жители с большим интересом слушали песнопения, прославлявшие Св. Иоанна Златоуста.

В конце службы Владыка Паисий вкратце рассказал биографию Св. Иоанна Златоуста, архиепископа Царьграда. После службы состоялся обед - прямо в Церкви, так как на дворе была ненастная погода. После обеда началась предвечерняя служба. Так завершилась первая часть праздника церковно-старообрядческого уклада.

В 19 часов, в Доме культуры началась вторая часть праздника - уже светского порядка. Перед гостями и местными жителями был дан прекрасный концерт. Выступали два ансамбля: ансамбль „Лодка“ из Тульчи и местный ансамбль „Синичка“. Оба были встречены с овациями. Звучали старинные и

современные народные песни. Зрители с большим интересом увидели на сцене народные обряды и обычаи. Современной молодёжи было чему научиться, увидев, как их деды и прадеды проводили свободное время на посиделках или как совершались Браки поневоле. В заключение спектакля все сообща пели самую популярную народную песню „Катюша“. После этого прозвучало праздничное поздравление „Многие лета“ на русском и на румынском языках.

Праздник прошёл в тёплой, сердечной обстановке. Молодёжь танцевала до 12 часов ночи. Следует отметить, что огромную роль в материальном, духовном и административно-организационном плане праздника сыграл инженер **Володя Сухов**, а членом местного ансамбля „Синичка“ пришлось быть и стряпухам-поварихам, и встречать гостей, и плясать, и танцевать на сцене.

Жаль, что на таких культурных мероприятиях никто из уезда Тульчи не записывает на плёнку спектакли, чтобы показать их по местному или центральному телевидению. Такого рода видеозаписи надо хранить в архивах. Эти архивы дал бы современной молодёжи новый импульс продолжать начатое нами.

Пётр МОИСЕЕВ,
23-я Миля

Никита, меня обижал: зимой тянул меня в прорубь на монастырском озере или толкал к гусаку.

Прошло время, исполнилось мне 12 лет, и я осталась без дедушки и бабушки. За мной рано ухаживал владелец хорошего наследственного имущества. Полюбила я Дмитрия, и молодые поженились судебным постановлением. Об этой необычной любви молодой девушки, писали и газеты того времени. Родила первого ребёнка до 14 лет, а до войны ещё пятерых детей.

Дмитрий уехал на русский фронт. В это время, вместе с свекором и свекровью, я старалась управляться с шестёркой детей: это были Кулина, Андрей, Устинья, Катя, Милитей и Логин. Земли было много, но кому дать обрабатывать?!

В 1940 г., когда русские оккупировали Белую Криницу, много жителей бежало в Румынию, чтобы избежать высылки в Сибирь.

Однажды останавливается у моих ворот молодой мужчина. «Узнаёшь меня? Я - Никита, крестник матушки Персиды, уехал из Белой Криницы. Можно остаться у вас?». Вспомнила я о дурном мальчишке и взяла его к себе...

- Сколько вам лет было тогда?

- Мне было всего 26 лет... Сколько времени проживал у меня, очень мне помогал на полевых работах, в хозяйстве, потом уехал на работу в Банат. У нас был голод, он послал нам оттуда 500 килограммов пшеницы, мешок рису, полмешка сушёной рыбы и спросил, приму ли я его зимовать за ещё 500 килограммов пшеницы. Свёкры не отказали ему, согласилась и я. Когда приехал, привёз детям одежды, свёкру сапоги, мне шубу. Вот так зашёл Никита в мой дом и в мою душу...

- А Дмитрий? О нём ничего не слышали?

- Война кончилась, услышала я, что Дмитрий пленный в Бессарабии. «Хочешь поехать к нему?» - спросил Никита. «Хочу, но с чем...?». Дал мне денег, и я поехала в Бэлцы. Там, когда заговорила по-русски, открыли мне все ворота. Дошла до коменданта лагеря и попросила освободить мужа. Дмитрий сильно изменился, с бородой, обнял меня... Сказала я ему, что в нашем доме мужчина. «А другие новости?» - спросил он меня. «Нет других, только все шестеро детей, которых ты наделал. Как хочешь, чтобы он остался или чтобы ушёл?».

- Он согласился, чтобы Никита остался...

- Никита ждал нас на вокзале с «возом». Зимовал у нас, а весной поехал вместе с Дмитрием и свёкром на работу. Летом - идёт Никита!... Несёт мне немного денег от Дмитрия с указанием накрыть гонтом дом. Мне гонт не нравился, поехали в Сучаву с Никитой и там он купил за свои деньги кровельное железо. Через две недели дом был покрыт, а потом он уехал.

- Настала осень...

- Осенью вернулись они домой, но когда наступил пост, Никита отправился в горы. Приезжал несколько раз, предлагал мне уехать с ним... «Хочешь уйти с ним, иди!» - сказал мне Дмитрий. «Дай мне мои вещи...». Ушла я после свадьбы моей старшей дочери Кулины. Единственные вещи, которые я взяла, были эта книга и икона Богородицы. На вокзале ожидал Никита. «Что у тебя?» - спрашивает. «Ничего у меня нет!» - ответила я. «И не надо ничего!» - сказал.

- Так вы начали новую жизнь в 32 года!

- Вернулась в село через четыре

года в этот дом, который построил Никита в моём саду. Сюда я привела своих детей, он им помогал, здесь я прожила счастливая с ним.

- Вы остались вдовой в возрасте 55 лет...

- Однажды вечером он почувствовал себя плохо. Прилёг, обернулся ко мне и поцеловал в последний раз... Есть жёны, что проклинают свои дни, а я жалею Никиту.

- Ещё при Никите, вы стали крепкой старушкой.

Постоянно присутствовали на службе в церкви, соблюдали все посты, слышно, что на Неделе Страстной ужинаете в четверг и «разговяетесь» на Пасху. Не было вам тяжело?

- Он меня берёт и жалел, сам хозяйствовал в доме. Был очень заботлив. Однажды принёс из города три плитки шоколада, дал мне попробовать, чтобы, сказала, которую купить... Господу Богу можно молиться, если Никита создал мне все

условия, чтобы мне было спокойно и хорошо.

- После его смерти, вы помрачнели и печаль не оставляет вас до сих пор.

- Однажды посветовалась я со своей матерью, сказала, что хочу поститься до конца своей жизни, совсем не есть мяса. «Это тяжело, как ты сможешь?» - сказала мама. «А без Никиты как буду жить?» - ответила я, и вот уже 32 года не вкушаю мяса. Пост вместе с молитвой и подаванием приносит благо.

- Ваши дети «грамотные», знают церковные книги, и некоторые внуки тоже. Вы обучали и сельских детей...

- Могу сказать, что выучила 24 «азбучки». Федя, который учится в духовной семинарии в городе Яссы, был моим учеником.

- Федя Афанасов нам знаком, он хороший парень...

- Когда приезжает домой, приносит мне просвирку, а из Италии привёз пирожное. «Не надо, Федя, сберегай деньги...» - говорю я ему.

* *

Пользуясь заботой своих детей, она руководит семьёй, как в молодости. Сын жалуется: «Не хочет, чтобы телевизор ей привезли!». У неё была монастырская жизнь, если будет здоровье, снова станет сидеть на лавочке и смотреть ежедневный сельский спектакль. При расставании, она просит прощения по старинному обычаю: Прости меня, если я перед тобой согрешила...

- Бог простит, тётка Арюша!

Уходя от неё, я подумала: «Село без тебя обеднеет...».

Записала
Татьяна ТИМОФЕЕВА,
Сучава

Любишь кататься, люби и саночки возить!

Бежит время, и всё внимательнее поглядываем мы на календарь: скоро конец года, идёт месяц *декабрь*, который «год кончает, зиму начинает». Недаром в старинных святцах (календарях) его называли *студень*, что означает «холодный». Современные названия месяцев пришли к нам из латыни, через Византию. Некоторые месяцы названы в честь древнеримских богов: *январь* - в честь двуликого бога Януса, *март* - в честь воинственного Марса, *июнь* - в честь Юноны. *Июль* и *август* названы в честь римских императоров, а *сентябрь*, *октябрь*, *ноябрь*, *декабрь* - это просто порядковые номера месяцев - седьмой, восьмой, девятый, десятый. Итак, слово *декабрь* произошло от латинского December - «десятый». Почему же десятый номер оказался у нынешнего двенадцатого месяца - декабря? Тут не трудно разгадать: как и у многих других древних народов, год у римлян начинался весной, и первым месяцем был не *январь*, а *март*. И наши предки - древние славяне - началом года считали также месяц *март* - время пробуждения земли от зимнего сна. Древние славяне и месяцы называли по-другому. Конкретным подтверждением являются старинные святцы (календари), русские летописи, русский фольклор, где встречаются коренные славянские названия месяцев: месяц *сухий* (или *сухий*) - первый месяц в году (теперь это *март*). С марта месяца начиналось русское пролетие; месяц *березозоль* - это когда зеленеет берёза (теперь это *апрель*); месяц *травень* - это когда земля покрывается зелёной травой - (теперь это *май*). Почти никто теперь не помнит, что *изок*, в честь которого был назван первый летний месяц (теперь - *июнь*) - это кузнечик, так часто встречающийся на июньском лугу. *Липень* - месяц, когда гудят пчелы над цветущими липами - (теперь это *июль*). Месяц *серпень* или *зарев* - это месяц жатвы (в старой русской жизни жали *серпом*), а также начало рёва зверей в пустующих лесах (теперь это *август*). Забылось уже, что слово *рюень* - название первого осеннего месяца (теперь это - *сентябрь*) образовано от глагола *рюить*, что значит «реветь», ведь *сентябрь* - время рёва зверей в пустующих лесах, рёва ветра в кронах. Месяц *листопад* - когда падает пожелтевший лист на землю - (теперь это *октябрь*). В старинных святцах, в летописях, как и в русском фольклоре встречаются также названия и других месяцев: *сечень*, или *бокогрей*, назывался теперешний *февраль* на том основании, что скотина выходит в феврале из хлебов обогревать бока. В русских летописях *февраль* называют ещё *свадебным*, от зимних свадеб, совершаемых от дня Богоявления (Крещения) до Масленицы. Месяц *грэдень* - это когда по дорогам появляется *грэда*, т.е. мерзлота (теперь это *ноябрь*).

Латинские названия месяцев пришли на Русь вместе с книжной премудростью более тысячи лет тому назад, и знакомы они были сначала только книжникам-летописцам. Новые, латинские, названия месяцев успели постепенно вытеснить древние, славянские. И так стали постепенно забываться те русские слова,

УЧЕБНЫЙ-РАЗДЕЛ

которые вошли в основу названий месяцев. Теперь эти новые названия месяцев стали привычнее для русского уха.

Одно из любимых зимних развлече-

ний декабрьской поры - это *катание на санях*.

Я вырос в добруджском селении Камень (Каркалиу). Помню, как в детстве мы, детвора, с нетерпением ждали декабрьской зимы с глубокими снегами и с высокими сугробами, чтобы с горки на санках покататься.

Но когда же впервые появились сани и кто их придумал, точно никто не может сказать, но известно, что сани по возрасту гораздо древнее телеги на колёсах. В Древнем Египте, например, строители пирамид на санях с полозьями перевозили огромные каменные статуи. На Руси, вплоть до 17-го века, цари и патриархи ездили на санях.

Сани - это зимняя повозка на полозьях. Слово *сани* - исконно-славянского происхождения; оно не имеет точных соответствий в других индоевропейских языках. Первоначально их называли на Руси *полозья* или *змеи*. Современное слово *сани* - это форма множественного числа от древнерусского *сань* - существительного женского рода, единственного числа. Слово *сань* означает буквально «змея».

Устроены *сани* очень просто: *полозья* и жёстко прикреплённое к ним *сиденье*. Сани бывают разные: *дровни* (крестьянские сани), *сани открытые*, *сани с верхом* (кибитка), *сани дорожные*, *сани одиночные* или *парные*, *ручные санки* или *салазки* (для катания с гор), *оленьи* и *собачьи* сани. Кажется, что ещё можно придумать? ...Но люди оказались очень изобретательны!

В 18-ом веке появились сани с парусом, на них катались по ледяным рекам и озёрам. В 1908 году русский инженер А.С. Кузин придумал сани с механическим двигателем. Его модель могла мчаться со скоростью 70 км в час. Так родились *аэросани*, которые в тундре, на Крайнем Севере, в Сибири сейчас просто незаменимы. Знаменитый русский авиаконструктор А. Н. Туполев построил *сани-амфибию*, которые легко проходят и по болоту, и по тонкому льду. А если лёд проломится, *сани-амфибия*, как

лодка, будут плавать. В Германии для самых маленьких придумали санки «юмбо» в виде надувной подушки из прочного, очень лёгкого синтетического материала. Такие

санки очень устойчивы и быстро скользят по любому снегу. Они предохраняют маленьких ездоков от резких ударов и столкновений с какими-либо предметами. Эти санки легко также затаскивать обратно в горку.

Езду на санях так любят во всём мире, что включили её в программу зимних Олимпийских игр. Большая скорость, которую развивают *гоночные сани скелетон* (одиночные сани) и *многоместные сани (бобслей)*, требует от спортсменов высокого мастерства, а также мужества, смелости и находчивости.

В своём стихотворении «Детство» известный русский поэт 19-го века Иван Захарович Суриков прекрасно уловил и передал катание детворы на санках с горы:

Вот моя деревня;
Вот мой дом родной;
Вот качусь я в санках.
По горе крутой
Вот свернулись санки,
И я на бок - хлоп!
Кубарём качусь
Под гору, в сугроб.
И друзья-мальчишки,
Стоя надо мной,
Весело хохочут
Над моей бедой.
Всё лицо и руки
Залепил мне снег...
Мне в сугробе горе,
А ребятам смех!

(Иван Суриков)

Вот прошло уже более ста лет с тех пор, как эти стихи посвятил и детям, и взрослым русский поэт, но и сейчас, в новом тысячелетии, ребята так же любят кататься на санях, как их прапрадедушки и прапрабабушки.

С давних пор *сани* значили очень многое в жизни русского народа. Поэтому, наверно, и теперь живы в речи русских-липован многочисленные словесные выражения, пословицы и поговорки, в составе которых слово *сани* является доминантой. К примеру, привожу следующие пословицы и поговорки, с просьбой,

чтобы вы, ребята, сами объяснили их значение и указали, в каких ситуациях можно употребить их в речи:

Любишь кататься, люби и саночки возить.

Каковы сани, таковы и сами.

Готовь летом сани, а зимой повозку.

Не в свои сани не садись.

Месяц *декабрь* означает ещё тем, что в последние его дни начинаются *Святки* - дни праздника, дни веселья и дни священного торжества Рождества Христова. Начинаются они 25 декабря (7 января - по новому стилю) и оканчиваются 6 января (19 января - по новому стилю).

Начиная с 4-го века Рождество Христова почти одновременно стали праздновать и в Западной, и в Восточной Церкви. День рождения Иисуса Христа совпал с языческим праздником Солнца. Как гласят древние поверья, Светило (Солнце), подобно Иисусу, было рождено от Девы. Этому празднику возвращения в мир света, отмечаемому 25 декабря (7 января - по новому стилю), христиане придали новый смысл - он стал символом прихода Света Истинного. Согласно древнему христианскому преданию, Иисус родился в полночь. Поэтому-то именно в это время начинается торжественное рождественское богослужение.

Рождество является самым ярким из семейных праздников русских-липован. Оно сопровождается богатством выбором обычаев, обрядов, примет, гаданий и т.д. В этом празднике переплелись традиции языческих обрядов древних славян и христианские каноны. К языческим обрядам относятся гадание, игры и славления (коляда). На заре зарождения христианства обычаи и обряды язычества органично вошли в эти торжественные дни, явив единое целое, называющееся *Святками*.

Рождественские праздники, несмотря на холодное зимнее время года, дышат весельем.

Но вот переворачивается листок календаря, и приходит *пръсинец* - так называли его наши предки - древние славяне (теперь это *январь*). *Пръсинец* - как будто видишь синеву ясного морозного неба над розовой полоской зари!

Сплошных удач не обещаю,
Надеюсь, что Христово
Рождество

Вас всех избавит от печали,
Подарит радость и тепло.

С праздником Рождества Христова вас, ребята!

Пояснение слов и выражений:

- *латынь* = латинский язык;
- *кроны* = вся разветвлённая часть дерева с его листвой;
- *пролетие* = перволетие, весна;
- *грэдень* = от слова *грэда* - «мёрзлая грязь»;
- *мерзлота* = болото, перемешанное с льдом;
- *детвора* = маленькие дети;
- *индоевропейские языки* = семья языков, общая для многих народов Европы, Западной Азии и Индостана.;
- *полозья* = от слова *пльоз* - «гладкая, скользящая, загнутая спереди планка или брус: *полозья* саней».

Для вас подготовил
Феодор КИРИЛЭ

Рыболовство и рыбаки сегодня в озерном комплексе Разим-Синое

Foto: Jah H. Myshkin

Ещё с начала поселения старообрядцев на берегу озера Разим их основным занятием являлось *рыбальство*. Со временем многое изменилось, и жители сёл Журиловка и Сарикей, уезда Тульча, стали заниматься и другими отраслями экономики, имея в виду сельское хозяйство и в последнее время строительство; многие из них основали фирмы. Из-за разных изменений в экономике нашей страны пострадало и рыболовство, а процент занимающихся этим делом людей тоже изменился; многие покинули эту работу, особенно во время выдачи концессий на озеро.

Подробности об этом секторе мы узнаём у **Романа Исакова**. По происхождению Роман Исаков из села Журиловка, а недавно жизнь привела его в Сарикей. Сейчас он является руководителем *рыбальской* бригады.

- Пожалуйста, расскажите нам, в каком состоянии находится сегодня рыболовство, по сравнению с прошлым?

- Я считаю, что в хорошем состоянии, поскольку многие из односельчан решили вложить свой капитал в *рыбальство*. Я и остальные мои коллеги почувствовали все изменения и действовали соответственно. В период 1985-1998 г. *рыбальство* ещё было плодотворным. Потом появилась возможность выехать за границу, заработать хорошие деньги, и для блага своей семьи я решил поработать в другой стране. Во время выдачи концессий было очень плохо, по рассказам моих

друзей; рыбаки ловили рыбу своими орудиями, а должны были её продавать только хозяину озера, и получали деньги лишь 40 % из объёма добычи. В настоящем у нас имеется лицензия, поскольку мы прошли шестимесячный курс; мы сами ставим цену на рыбу, имея в виду и предложения нашего клиента «S.C.Тоур Журиловка S.R.L.», с которым мы заключили контракт.

- Вы могли бы сказать, приблизительно сколько рыбаков существует в регионе озёрного комплекса Разим-Синое?

- Точно не знаю, но могу подтвердить, что Ассоциация Разим включает 170 человек, среди которых и я. А во всём регионе существуют ещё 2-3 подобных ассоциации.

- В чём состоит ваша работа, как вы получаете прибыли?

- Всё в своё время, и это зависит не только от нас, поскольку мы должны соблюдать законы. Так, в период между 1 апреля и 1 июня мы делаем большой перерыв из-за запрета; с 1 июня каждый из нас начинает рыбалить с вентерями, действуя через день, ибо таковы правила; а с начала октября мы организуемся в бригады, каждая по 16 человек, для рыболовства с неводами. Каждая бригада имеет своего руководителя. С уловом рыбы мы подплываем к нашему *мини-порту*, где нас ожидает грузовик клиента. А ещё наши действия зависят от времени; если дуют сильные ветры или застывает вода зимой, то мы должны оставаться

на берегу.

- Вы являетесь руководителем бригады. Каковы ваши обязанности?

- Моё дело принимать решение, куда нам отправиться с орудиями, ведь от выбранного места зависит и количество рыбы. Конечно, я прежде всего советуюсь с моей бригадой. Каждое утро мы встречаемся на берегу озера в 4 часа, а ровно в 5 выезжаем к выбранному месту.

- Почему вы выбрали именно такое занятие?

- Не я выбирал, а, можно сказать, оно меня выбрало. Все мы стремимся к лучшей жизни, а жизнь мне показала неожиданный путь. И несмотря на то, чем я занимался в прошлом, *рыбальство* принесло мне больше удовлетворения. Именно на воде, на лоне природы, вместе с моими компаньонами я чувствую себя свободным человеком. Это было первое, чему я научился ещё в детстве, от отца.

- Вас удовлетворяет уровень добычи?

- Пока да... Я вполне доволен, но меня беспокоит будущее этого ремесла; проблема в том, что рыбы в

озере становится всё меньше и меньше, особенно уменьшился лов судака, он находится в полном падении. Как вам известно, во время выдачи концессий озеро охранялось от нелегального рыбальства, а сегодня оно осталось без хозяина. Я даже сержусь на АРБДД, что не выполняет как следует свои задачи.

- Как вы думаете, это занятие можно ещё считать для вас представительным?

- А ещё как. Сейчас я вам докажу, почему я так считаю. Вот.. только в нашей бригаде большинство в возрасте до 30-35 лет, значит, молодые люди; и все они получили это ремесло в наследство от своих родителей; некоторые даже рыбалят орудиями, принадлежащими отцу или дедушке.

Я не могу сказать, что и дальше люди нашего села будут зарабатывать рыболовством, но уверен в том, что у каждого из нас, от малого до большого, от образованного до простого человека, есть склонность к этому ремеслу. Оно передаётся нам, помимо нашего желания.

- Как бы вы описали работу рыбака?

- Это очень трудная, но красивая работа, и не каждый может этим заниматься. Во-первых, нужно быть здоровым человеком, иметь много силы и терпения, а потом надо любить это занятие. Если этого нет, то лучше выбрать какое-нибудь другое занятие.

- Чем занимаются рыбаки после рыбалки?

- Мы все после трудового дня спешим к жёнам, у кого есть, чтобы успеть помочь в хозяйстве, стараемся не разочаровать своих детишек, быть в ряду с людьми.

- Что вы пожелаете нашим читателям с началом нового года?

- Я желаю всем здоровья и счастья, силы для того, чтобы добиться лучшего, не бояться работы и всегда смотреть вперёд. А ещё я предлагаю есть как можно побольше рыбы, потому что она очень полезна для здоровья и работы мозга, поскольку имеет много фосфора.

Интервью взяла
Клаудия АМЕЛИАН

Foto: Jah H. Myshkin

Conform Legii Presei, responsabilitatea juridică pentru conținutul articolului aparține autorului.
Ответственность за достоверность информации несут авторы.

Punctul de vedere al redacției nu coincide de fiecare dată cu cel al autorilor materialelor publicate.
Мнение редакции может не совпадать с мнением авторов статей.

Republicarea materialelor - numai cu acordul redacției.
Перепечатка только по согласованию с редакцией.

Manuscrisele, scrisorile și fotografiile nu se înapoiază.
Рукописи, письма, фотографии не возвращаются.

Главный редактор
Светлана Молдован

Редакторы:
Иван Евсеев, Клаудия Амелиан
Корректор
Татьяна Воронцова

Электронная техноредакция
Джордже Фрол

Адрес редакции:
București, sector 1. str. Dr Rațiu,
nr. 10, cod 010916
Тел./факс: (021) 315 31 04
0743189921
E-mail: zorile@moon.ro
www.zorile.ro

Redactor-șef:
Svetlana Moldovan

Redacția:
Ivan Evseev, Claudia Amelian
Corectura în limba rusă:
Tatiana Vorontova
Tehnoredactare computerizată:
George Frol

Adresa redacției:
București, sector 1. str. Dr Rațiu,
nr. 10, cod 010916
Tel/Fax: (021) 315 31 04
Mobil: 0743189921
E-mail: zorile@moon.ro
www.zorile.ro